

Digitaliserad av Olof Drakenberg 2014 efter en maskinskriven avskrift. En varning är här på sin plats. De första sidorna är tuffa att ta sig förbi på grund av långa uppräknings av personnamn och platser. Härda ut, det blir snart mer spännande än så.

Jag har lagt till förklarande fotnötter, länkar och några bilder/kartor för att underlätta läsningen. I några fall anges streck --- där dagboken inte kunnat tydas.

Dag Journal

Förd av

Löjtnanten vid Wästmanlands Regemente

Johan Adam Drakenberg

Börjad den 1. sta Dec: 1806

1Dec Kläckan ½ till 1. ef:m: Ankom Ordres att Marchera med Halfwa Copmagniet till Arboga där skulle Battaljon af Reg:tet skulle Samlas för att afgå till Skåne. Desse Hastige Ordres blefwo för mig ganska Brydamme, Jag hade ej gjort något arrengeement om mitt Boställe och om mitt Hushållning Samt mine öfrige Affairer, omtanken huru alt detta jämte en mängd andre omständigheter skulle ställas i ordning, förosakade en sådan omväxling af tankar i mitt Hufwud, att jag snart blev oförmögen att tänka redigt, i de första momenter efter desse oförväntade Ordres. –Snart Återkom dock min tankeförmåga – Och Ordres Expedierades, bud skickades till Staden, mine Kläder twättades och inpackades, mine papper Genomsågs och rangerades, och det partij som hastigheten tillät togs Angående mitt Boställe och hushållning, som torde hända ej war det bästa men långt wal Ägde ej rum, bref skrefs till mine wänner och andre wänner och Grannar gjorde mig besök. Afsked sades till dem och till mitt Lugna och trefliga Näs samt mitt Beskedliga Tienstfolk, och kl:11. om natten reste jag med Beklämt hjerta från detta Älskade ställe och denna Ort som hyste alt Det Dyrbaraste jag Äger i denna Werlden.

Den 2.dne kl. 4 om morgonen ankom jag till Igeltierna där Comp: samlades, är träffade jag min Capt: af Bierkén och FanJunk: Crusell. Kl: 10. skiedde afmarche härifrån, sedan mycket krångel med Bönder hade förevarit – och ett Broderligt farwål blifwit sagt till min Capt: - Kl:6 om Afton Ankom jag till Sör Gersbo, där Kronskiuts war i ordning för Commenderingen, åt Afton hos Krono-Befallningsman Janse och fortsatte Marchen kl: 8 därifrån. Jag reste hela natten, kl: 6 rastades i Skellby hos Inspect: Odelberg, och kom kl. 8

d/: 3 om morgonen till Kohlbecks Gästgifwarest: där flere Kammerater af Regt: träffades.¹ Kl:10. I Kiöping där Raiffraichissement togs hos Adjut: Unge och resan fortsattes till Arboga där alla Kammeraterna träffades och andre Gamle wänner och Bekante, bland hwilka Lieut:Moël endast nämnes, Quarter ficks hos Handelsman Åström, här Rangerades Battaljon och Alla saker för Marchen som Anträdde.

d/:4 kl: 11. på förmidd: - I Arboga skref jag till Capt: Bierkén² och quarlämnade min kärra hos Lieut: Moël. Officerarna af Reg:tet som nu Bortmarcherade woro Premier Majoren Friedrichsson, Befälhafware för Battaljon, Capt: C: O: Stiernstam, C: A: Leijonflyckt, G: Stiernstam och C: M: Swinhufwud, Lieut: I:A Drakenberg, H:M Cronhielm, C: Posse Comd: som Reg:ts Quartermästare, C: Wirgin och C:G Dahlfeldt, Fend: G: Falkenberg Comd: som Adjutant, G: Leijonhufwud, C:A: Ehrenström, F: Ehrenheim och Elgenstierna samt Reg:ts Pastor Bergström.

Wid Genomresan af Örebro besöktes Tanterna Åkerhielm och Cousine Hädda Geté³, här åts och Dracks med all flit, som också ganska wälbehöfdes ty det war Ganska sträng köld och jag har aldrig frusit så mycket som då i hela min lifstid. Sedan jag hos dessa goda wänner hadde någorlunda uppvärmt mine frusne Lifskrafter och wederbörligen tagit Afskied, med 1000:de hälsningar till deras och mine wänner i Dahlorten, Uppsöktes mine Kammerater, som af Magistraten⁴ inwiterade, blifwit Hederligt undfägnade. Hela Battaljon åtnjöt äfwen förplägning på torget, nattläger war Utsatt i Skyberga dit ankomsten skiedde kl: 12 om natten.

d/:5 fortsatte tåget förbij Skylbergs Bruk⁵ där Herr Bruks Patron och wasa Riddaren Burenstam Inwiterade hela Battaljon, Befäl och Manskap att äta en Stor Ståtelig Middag som med mycken Glädje emotogs af war och en, i Synnerhet av manskapet som utaf den stränga kölden woro Aldeles förstelnade. Efter denna Goda Måltid fortsattes resan till Brattebro, förbij Medewij Brunn till Nykyrke där nattquarter war utsatt för Battaljon. Kl: 11. om natten Ankom Battaljon dit. Baron Falkenberg hwilkens häst skenade bröt sig illa i foten.

d/: 6. kl: 7 börjades åter marchen och passerades Staden Wastena, där jag blef quar Commenderad att Afpolletera Siuke Soldaterna N:o 15 Dunder och 105 Herre af Öf: Lieut:

¹ Kolbäcks Gästgivaregård öppnade 1670 och håller fortfarande öppet. Gustav III och Carl Michael Bellman är några av de mer namnkunniga som stannat till på Gästgivaregården.

² Henrik Vilhelm Bierkén, 1769-1809, Stabskapten vid Västmanlandsregemente

³ Tanterna Åkerhielm kan mycket väl ha bjudit på något från denna tids främsta kokbok. Cajsa Wargs berömda kokbok, *Hjelpreda i hushållningen för unga fruentimmer*, gavs ut 1755 och trycktes i ständigt nya upplagor. Där fanns recept på chokladglass, palt, stekta jordärtskockor med persilja, duvor en surprise samt renköttstragu bland mycket annat. Recepten innehöll mått och viktangivelse, vilket var en innovation bland svenska kokböcker. Kusinen Hädda Geté var syster till hans kärlek och trolovade, Eva Fredrika Gete. Andra stavningar är [Geete](#), Gete men det rör samma släkt.

⁴ Magistraten var den administrativa myndigheten som styrde i en stad och bestod av borgmästare och rådmän. Staden Örebro stod alltså för kalaset.

⁵ Skylbergs Bruk har anor från 1300-talet och är ännu verksamt inom järnframställning. Vallonen Louis de Geer köpte bruket på 1600-talet och det stannade i familjen i fem generationer innan Burenstams tog över 1775. Näste köpare var familjen Svensson som driver bruket sedan 1888.

Compt: och 78 Boström af Kungsöhrs Compt: å samt Årnbergs Diurgård till Holkaberg där nattquarter war Utsatt, nu regnade det ganska starckt och blef ett i högsta Grad infamt wäglag. Kl:12 fick wij sofwa här.

d/: 7. Passerades genom Gränna till Råby och Jönkiöping dit Ankomsten skiedde kl ½ till 2, om natten, då man wåt och hungrig måste springa wist 10 gånger kring staden för att hos Stadens ogine innewånare skaffa manskapet quarter. Min wärd wille knapt gifwa mig en Boutlelj Swagdricka.

d/: 8. Utogs nya och aflefwererades de Gamla Gewären på Gewärs Facktorit i Jönkiöping⁶. – Här träffade jag helt oförmodat min Broder Thure som war ganska roligt, jag hade tänkt skrifwa hem till mine för-Äldrar härifrån men min Bror som nu stod på resan hem, åtog sig framföra munteligt hwad jag tänkt skrifwa. Sedan ett ömt farwäl blifwit sagt till min Bror, frukost Intagen, så skiedde fortsättning af Marchen kl:11. från Jönkiöping, till Klefshult där Quarter Intogs kl:12. Natten i det aldra strängaste Mörker.

d/: 9 rastedag - gjordes första Aflöninge till troupp: en – uppsattes nya namn Rulla på de ihopslagna Compagt: och Torkades wåta kläder m:m:

d/: 10 fortsattes marchen förbij Wernamo, Dörarp, till Jungby där nattquarter war utsatt, jag med 1:sta Comp: framkom ej dit förrän kl: 6. om morgonen, och ordsaken därtill war den att wij måste gå i brist på hästar. De 3:ne andra Compagnr: woro wid min Ankost Uppställde för att åter Marchera som och skiedde.

d/: 11. förbij Hamneda, Trahered till Markaryd där nattquarter war, under wägen passerades utmed Lagaån som har owanligt Branta stränder och olyckligtwis blef det natt innan wij hunno till denna passage och så mörkt att man utan Lius ej kunde gå ett enda steg, jag war Arrier Garde och som ej hästar rakte till så måste jag gå med mitt folk af hwilken en hadde den olyckan att falla reth ner i strömmen och blef med mycken möda uptagen dock utan att kunna Återfås till lifwet. Kl: war 7. om morgonen då jag framkom till Markaryd där Ordres mötte oss att wij skulle tåga till fots genom Skåne.

d/: 12. fortsattes tåget till Biernum där wij fick goda quarter.

d/: 13 fick jag Permission att resa till min Morbror Lilljehöök på Maglów hwarest jag blef af min faster och Syster så wäl som min Goda Morbror Oändeligen wäl emotagen, här pratades om

⁶År 1620 beordrade kung Gustaf II Adolf att gevärstillverkning skulle etableras i flera svenska städer bland annat Jönköping, Söderhamn och Norrtälje. Kontinuerlig tillgång på vattenkraft behövdes för att borra gevärspiporna vilket ledde till att en del av Jönköpingsverksamheten flyttade till Husqvarna. Omkring 1850 var all verksamhet överförd till Husqvarna där den militära produktionen successivt har bytts ut till symaskiner, spisar, motorsågar och gräklippare. Den militära produktionen upphörde 1989.

allehanda Intressante saker, Skrfs till flera af mina wänner och mine föräldrar, Janet lagade om mitt bröst som under resan fått en ganska swår Anstöd af hosta – min Cantin blev wäl försedd af min Goda Älskade Faster och jag reste med 1000:de wälment gjorde önskningsar för mitt wäl därifrån kl: 3 om efter.m:

d/: 14. för att träffa mine Kammerater i Iknaberga, där de denna dagen rastadt öfwer och där de emottagit Ordres att genom Durckmarche gå till Ystad för att med första wind Segla till Stralsund, hwilkas Ordres ej woro af den natur att de förordsakade Glädje, utan fann jag wid min Ditkomst Allas ansigten målade med en wiss oro och en Ängslig tystnad rådde bland dem alla. Baron Posse fick Ordres att genast resa förut och Prowiantera och dela Inn fartygen till vår öfwerfart, och jag fick ordres att göra Reg:ts Quartermästartienst under marchen till Ystad.

d/: 15. börjades Durckmarchen och fortsattes till Brösarp där nattquarter Intogs kl: 9 om Aftonen i ett Stormande regn, som förföljde oss under hela nästpåföljande dag, Blandat med Skarpt hagel så wij efter fortsatt marche

d/: 16. framkommo till Ystad helt genomblöta, hungrige och utfrusne. Lyckligtwis war det ej wind då wij kommo dit utan blef Battaljon Inquarтерad i Staden och fick Torka sine wåta paltor. Jag fick quarter hos en ganska Hederlig och bra karl Handelsman Hak, som wiste mig all möjlig Höflighet och Godhet.

d/: 17 Hwilade man sine Utröttade Lemmar.

d/: 18. Giorde Wästmanlands Off: Corps En Bal för Ystads Damer och Skönheter, den bewistades av mig dock utan att Dansa.

d/: 19. Skrefs hem till mine föräldrar, samt andre gode wänner i Hedemora och Dahlorten samt till min morbror. Kl: 3 eft:m: slogs General Marche och manskapet gick om Bord och 5 fartyg lyftade Ankar och började Segla åt Stralsund med tämmelig God wind.

d/: 20 om morgonen wände wind sig om och alla fartygen måste wända om till Ystad, wij woro så nära Pommerska Vallen att wij såg den ganska wäl, kl: 3 om eft:m: lade wij till wid Ystads brygga efter denna onyttiga men mycket påkostande Segling, ty alla woro i hög Grad Beswärade av Siösiukan.

d/: 21. 22. och 23. lefdes helt stilla och Tranquilt i Ystad⁷, tills kl: 11 om natten d/: 23. då General Marche slogs, men då Trouppen kon ned till Siön så blåste sträng Motwind.

⁷ Ystad med sin skyddade hamn och 2500 invånare kunde dra nytta av Napoleonkrigen. Frankrike ville förhindra britterna att handla med Europa. Då Sverige länge stod utanför handelsblockaden, det så kallade kontinentalsystemet, fördes engelska varor till Göteborg och därifrån till bland annat Ystad och sen till nordtyska och ryska hamnar. Engelska fartyg kapade också handelsfartyg i Östersjön och valde ofta att sälja lasten i just Ystad. Många köpmän blev rika på handeln och uppförde pampiga hus som ännu finns kvar tex Siriushuset och Hembergs hus.

d/: 24. Julafton passerades hos min wärd, tämmeligen Roligt, ehuru ej Jämförelsewis med de flera sådande Aftnar jag passerat i kretsen bland föräldrar, syskon och Älskade wänner.

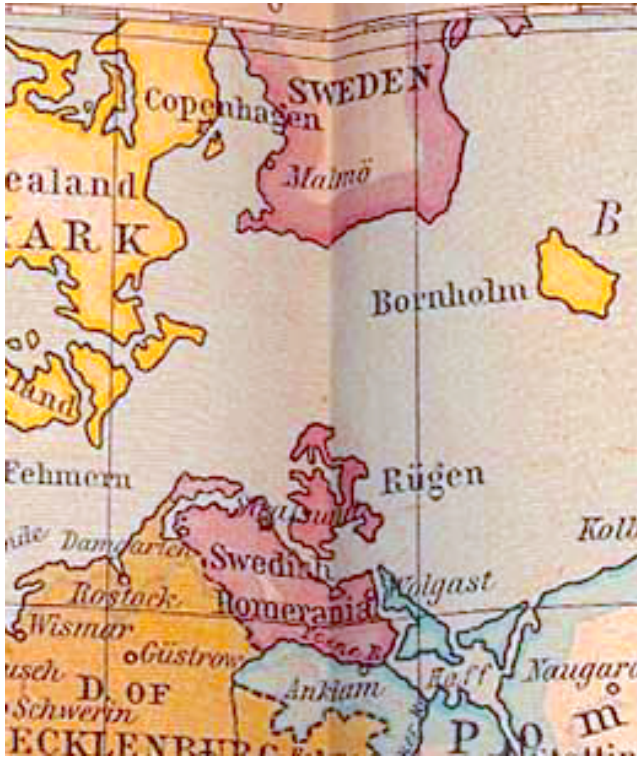
d/: 25. Juldagen om morgonen kl: 4 afseglade 2:ne Jagter med Besättning af Battaljons manskap från Ystad. Chef Skeppet med Majoren Fredrikson: Capt: C:O: Stiernstam, Lieut: Posse, Fend: Falkenberg och Leijonhufwud samt lieut: Dahlfeldt som war på det andra Fartyget. Juldagen tillbragtes för öfrigt ganska tyst. Ottsångspredikan afhöordes i Stora Stads Kyrkan med mycken Andakt som ej stördes af något Quinfolks Pladder ty Åhörarne bestod endast af Militairer och några få Stadens Karlar. Om eftermiddagen Uppkom en horrible Stark blåst som fortfor hela natten med Åsska och Hagel – desse Elementer upphörde ej täfla med hwarandra förr än natten emellan Annandagen och 3:de dag Jul.

d/: 26 tillbragtes i Ängslan Öfwer wåre på Siön warande Kammerater och Soldater och af Stadens Innewånare med Dans på Rådhuset i hwilken någre af mine Kammerater Äfwen deltog.

d/: 27 framlefdes tyst och stilla.

d/: 28. dagen tillbragtes i Ystad men kl:10 om natten slogs General Marche och wij gingo om bod med det resterande manskapet på 5 Jagter och fortsatte Seglingen med God Wind tills mot aftonen den

d/: 29. då storm Uppkom, för hwilken wij måste söka hafwet och under natten dräija bij. En sådan natt har jag Aldrig öfwerlewat, hon var ryslig.

Norra Tyskland med Svenska Pommern 1812 utdrag ur The Historical Atlas by William R. Shepherd

d/ 30. Om morgonen söktes land med god wind men som hastigt kastase sig och nödgade oss att kasta Ankar utanför Wittow på Rugen, där Genast folket började att Debarquera. Capt: Swinhufwud och jag woro de enda som woro nog Lyckliga att få vårt folk i land, Capt: Stiernstam, Lieut: Grefwe Cronhjelm och Wirgin fick ej sine besättningar i land till fult Antal, den förstnämnde förlorade 1 Under Off: 1 Trumslag: och 19 soldater och de andre både sine halfwa besättningar. Blåsten slet utaf Ankartågen och dref fartygen ut i öppna Siön Under den Aldra Häftigaste Storm. Komne på land blefwo wij Artigt emotagne af en Capt: von der Lancken som Offererade sitt hus och bord åt Alla Officerarne och sine Bönders till qwarter för Soldaterna och fans Ingen som ej med nöije begagnade denna ädla Invite.

d/ 31. Lefdes inom hus på Lanckensbourg emedan Storm, Regn och därpå följande Flackt wäglag gjorde omöijligt att sticka näsan ut genom porten.

1807

Januarij d/ 1. – skickades Fend: Ehrenström till Stralsund till General Armfeldt med Underrättelse att den i Ystad efterlämnade delen af Battaljon war ankommen till Wittow, wij Andra woro quar på Lanckensbourg, denna dagen war det wackert wäder, men kalt och sträng Blåst. Prowianterades Manskapet med förning.

d/ 2. woro wij annu quar på Lanckensbourg, kom Fend: Grefwe Spens på Major Roswals Befallning att underrätta sig hwad wij woro för folk, kom äfwen Fend: Enhrenström Åter från

Stralsund, med Ordres att wij dagen därpå skulle afmarchera till Stralsund.

d/: 3. Marcherade ifrån Lanckensbourg öfwer Wittow färja, till Gingst en liten stad på Rugen, i ett horribelt regn och Flackt wägelag så att Smutsen gick upp till knäet: förkylde mig och hade ett swårt håll som Äfwen fortfor den

d/: 4. Då marchen fortsattes från Gingst till en gård som hette Dransdorff och till en by som hette Rombin där vi i Anseende till den stränga Stormen som hindrade vår öfwerfart till Stralsund, blefwo Inquaterade. Här fingo wij den Glada och Lugnande Underrättelsen att alla våra Kammerater och alt manskapet utom 1. Under Off: 1. Trumslagare och 19 soldater woro Lyckeligen komne i land på Rugen och skulla sammanträffa med oss i Stralsund.

d/: 5. måste wij Ligge Öfwer fr Storm.

d/: 6. Marcherades från Rombin och Dransdorff till Alten Wär där wij på Båtar öfwergingo till Stralsund, där våre Kammerater af Reg:tet och många andre Gode wänner och Bekante Stridsbussar träffades, bland hwilka äfwen min Yngsta Broder, Börje, Fanjunkare wid Elfsborgs Battaljon, mig eij till Liten Glädje och nytta, ty han blef min hjelpreda i många Afseenden, Såsom kunnig i Språket, hwilket jag eij war mäktig. Trouppen blef Inquaterad: 1:sta Comp: på fär och Mulen Strass: och jag fick Quarter tillika med fend: Ehrenström hos en Winhandlar Gräw i huset No: 78 på färstrass

d/: 7. Uppwaktning hos General Gouverneur von Essen, General Armfelt m.fl.⁸ Giorde man sig något hemma tamd i Stralsund och lärde sig känna hwarest alla Kammerater och bekante bodde, samt började låta Ändra sine mounderings Persedlar m:m: Tiden framflöt Sedan under enahanda giöromål, neml: wagter, Arbets Commenderingar till Diwerse ställen, samt wanlig tienstgiöring i Comp: bref skrefs hem Under denna tiden till Slägt

⁸I De svenska officerarnas presenterade sig alltså för några av den gamle kungens närmaste män. Gustaf Mauritz Armfeldt var en av den gustavianska tidens främsta svenskar. Finlandssvensken stod Gustav III nära och hade en lång och skiftande karriär. Han var bland annat chef för Kungliga Dramaten, ledamot av Svenska Akademien och svensk överbefälhavare i kriget mot Frankrike. Efter Gustav III död hamnade han i onåd. Anklagad för konspiration mot rikets styrelse dömdes han mista liv, ära och tillgångar 1794 och men togs sen till nåder igen. Han motsatte sig valet av Jean Baptiste Bernadotte som svensk kung och utvisades från Sverige 1811. Armfeldt blev sedan bland annat generaladjutant hos Alexander I av Ryssland och tillförordnad generalguvernör i Finland.

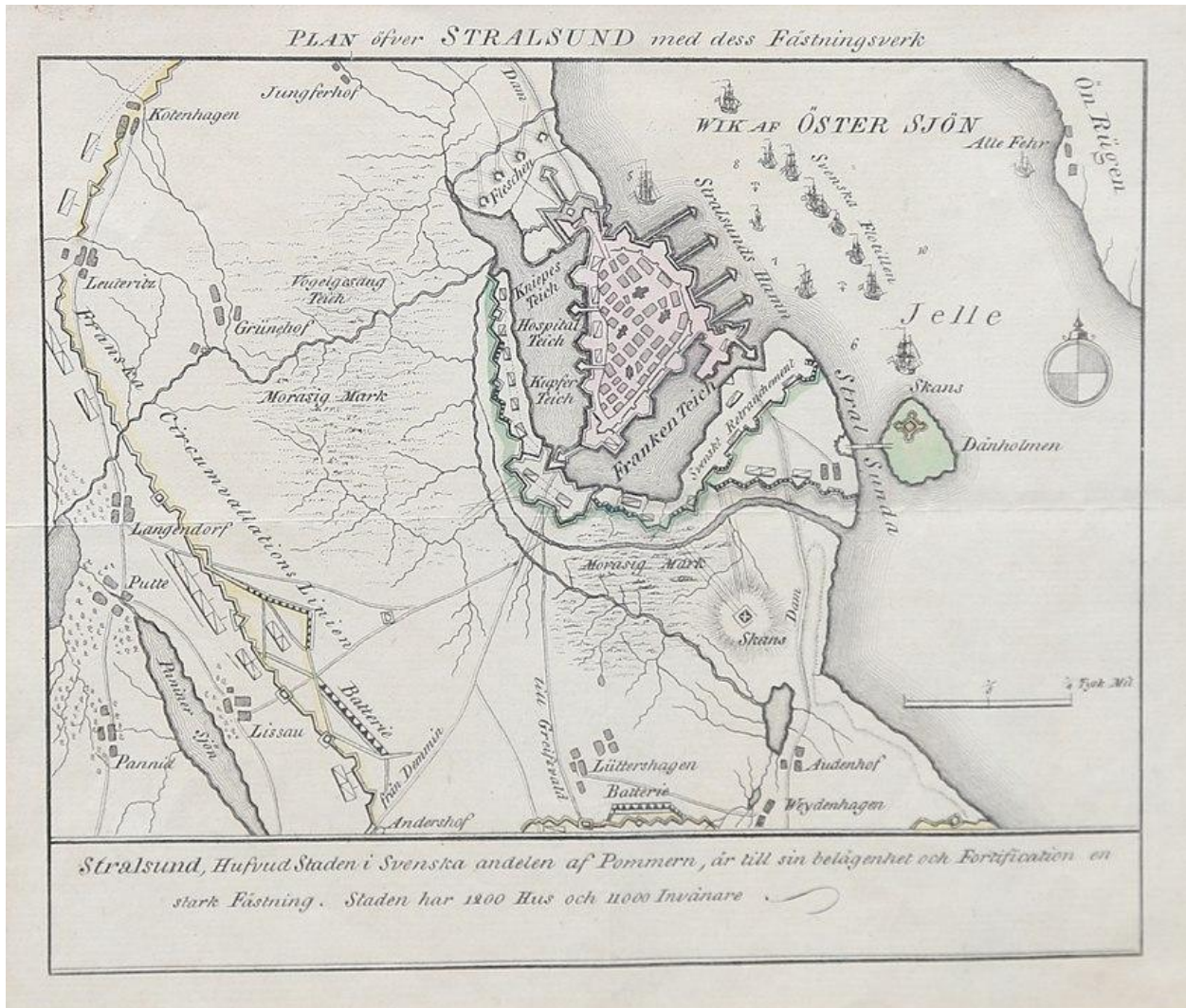
Skaraborgaren Hans Henric von Essen kom tidigt att få tjänst vid hovet och var en ständig följeslagare vid Gustav III resor. Som maktspelare var han dock inte lika nära kungen som Armfeldt. Von Essen gick arm i arm med kungen när Anckarström sköt de dödande skottet på Operan den 16 mars 1792. von Essen kom att inneha många höga poster bland annat som generalguvernör i Pommern, Rikstståthållare i Norge och generalbefälhavare i Skåne. Det fanns en rivalitet mellan de båda männen, som också beskrivs som något av varandras motsatser. Medan Armfeldt var djärv, obalanserad och handlingskraftig tecknas von Essen som lugn och ytterst försiktig.

och wänner – bref hade jag och Glädje att emotaga ifrån Mine föräldrar och Syskon och från mine wänner i Dahlarne.

d/: 24 Jan. då äfwen Capt: G:x Leijonflyckt ankom till Stralsund.

d/: 28. Januarij då Underrättelse kom att fransoserna attaquerade förposterna wid Gränsen af Pommern

d/: 29. Retirerade hela förpost kjedjan in, inom Stralsunds fästningsmurar och började wacktgörning, wid Wakarne med Battaljonerne, war ett förfärligt Allarm i Stralsund.

d/: 30. Blef Commenderad att göra tjenst tillika med fend: Edelfeldt, 2:ne Underoff: och 90 man Soldater såsom Canon Service i Papens Bastion. Kom Upp

31. gjorde min första wagt i Papens Bastion.

Under februarij Månad fördes ett ganska Enformigt lif, åtminstone för mig som eij gjorde Annat än gick på och utaf wagt, skref hem till Swerge, och emotog bref därifrån. D: 10, 14-24 m:fl: andre dagar föreföll Skermytslingar mellan franska och Swenska Troupperne då likwäl Swenskarne Alltid måste med förlust Draga sig tillbaka inom fästningen.

19. Febr: dog vår Reg:ts Pastor Bergström.

Den 24 febr: blef Öfwerste Norby Chefen för Wendes Artillerij Dödskjuten utanför Kniper port. Martii 1. en Söndag anfölls Swenska förposterne wid Tribsers Post, Som då Utgiordes av Wästmanlands Jägare, af franska Chasseurne. Till fend: Ehrenström kom en kula som gick in i och Stannade i Ytter Kängan utan att taga håll på Stöfwln men wred ändå nageln av Stor Tåen. Jägaren Lille af första Comp: blef illa Blesserad och måste lämnas quar på Platsen, där fransoserne togo honom, Han dog Sedan, hos dem, 5 dygn efter i Griefswald. Flere Andre Jägare af Battaljon blefwo illa Blesserade.

d/:10. Skulle hela Garnison göra ett stort Utfall, men om natten förut rymde 2:ne Tyska Soldater som för fienden upptäckte denna plan, hwarföre den blef om intet.

d/: 6 martij kom Lieut: Baron Köhler och fend: Kröningswärd till Stralsund från Swerge.

d/:14. om efter middagen blef flere Troupper Beordrade att Under Öfwerste Cardels Befäl göra en Regonochering utanför Kniper port, ibland Troupperne war äfwen Elfsborgs Battaljon som Undfick ordres att Storma ett fienteligt Batterij, som de ock med all möjelig tapperhet gjorde, men utan framgång och med stor förlust, ty Deras Chef Herr Öfw: Lieut: Bökman och Capt: Unge blefwo jämte 77. Soldater dödskutne, Capt: Swartzenhoff illa Blesserad i Armen af 2:ne skott, en UnderOff: illa Blesserad och dels tillfångatagna tillika med Lieut: Cedersköld, Summan af Blesserade och Döde på denna dag war 217 man af alla Corpserne som woro ute till Sammens: min Bror Börje war med då Batterijet Stormades men kom utan minsta Skada därifrån Gudi ware lof.

d/:27. war på Calas hos fend: Grefwe Seth wid Jönkiöpings Regemente.

d/:28. war på D:o hos mine Kammerater Gust: Stiernstam Wirgin och Leijonhufwud och åt påskägg.

d/:29. gick på wagt.

d/:30. Observerades att fienden indragit sine Wedeter⁹ utanför Kniper port hwarföre efter en noggrann regonochering flere Troupper Beordrades att göra ett utfall på fienden, men han förswarade sig, Tappert och måste Retirade åter sökas inom fästningen. Lieut: Sparskiöld Fend:

⁹ Vedetter är mindre fartyg som ofta används för patrullering.

Bering blefwo Blesserade.

Martij d/: 30 fick jag bref från min Fader, syster Sigrid, Broder Nils, Farbror Gete, Olof Gete, och Cousine Fredrique Gete, Capt: Bierkén, m: fl: Goda wänner i Sverige.

31. kl: 11. om natten kom Ordres att hela Garnitzon skulle kl: 6 om morgonen

Aprille d/: 1. wara i Ordning för att twinga fienden att lämna sine Retrancherade Ställningar, omkring fästningen och förjaga honom utom Pommerska Gränsen, - Garnitzon war fördelt uti 3:ne Colloner, den 1:sta Under General Gouverneuren m:m: Friherre won Essens Befäl, och Bestod af 2:ne Squadroner Husarer, 2:e Squadroner Smålands Dragoner, 4 Canoner af Ridande och Åkande Artilleriet, Upplands, Dahls och Jönkiöpings, Battaljoner, med nämde Battaljoners Jägare Compag: - 2:dra Collone Under Generalen m:m: Friherre Armfells Befäl, den Betod av Wästmanlands Bohusläns och 1:sta Battaljon af Nerke Wermelands Reg:te med Lika Antal Canoner och lätta Troupper. 3:dje Collone Under Öfwersten m:m: Friherre won Vegesacks Befäl, som Utgiordes utaf Westgiöta Dahls, Sörmlands, Skaraborgs och 2:dra Battaljon af Nerke och Wermelands Reg:te, med 6 Canoner, samt Jägare Compagnierne af nämda Battaljoner, och 2:ne Squadroner Husarer och 2:ne Compagnier Smålands Dragoner.

Saken¹⁰ Angreps från Kniper Port, och fortsattes med framgång då understöd utmarcherade från Tribser och Slutligen från Frankens Port, fienden förjagades och förföljdes Sedan han wid Ludershagen blifwit twungen att efter ett Skarpt motstånd gifwa wika. Lieut: Georgij wid Upplands Battaljon mistade den ena Armen, Fend: von Braun wid Elfsborgs blef Bless: i foten, en wästm: Jägare mistade Låret, - fienden Retirerade och wij följde efter till Brandshagen där någre Små Magaziner af hö och Brännwin Erhölls, och hwarest nattquarter intogs, till 1, om natten war jag Commenderad på wagt.

d/: 2. då marchen fortsattes till Griefswald, som fienden redan ewaqueradt, här träffade jag Capt: won Swartzenhoff, som blef Bless: och tillfångatagen d/: 14 martij, hans Blessur började läkas och hadde han på sin Parolle fått tillstånd att bli quar i Griefswald. Folket betygade sin Glädje öfwer vår ankomst med hurra Rop och med alla Möijeliga Artigheter, fransoserne hadde såwäl här som öfweralt där de framfarit lämnat de Rysligaste spår, efter deras Rof och plundringslystnad samt af den nit att förstöra som Härskar bland deras Troupper. Där jag fick Quarter war alting förstört så att folket Sielfwa hadde ingenting att äta eller den minsta meubel som ej war sönderslagen.

d/: 3. kl: 3 om morgonen Marcherades från Griefswald till en By Siethen 3 ½ mil, där Raport ankom att fransoserne ännu innehadde Anclam, hwarföre Rastning Anbefaltes, till kl: 10, om natten, då Marchen fortsattes till Anclamer Dam eller förstad utur hwilken Jägarne fördrifwit

¹⁰ Att inte kalla saker vid dess rätta namn var kanske ett sätt att göra soldatlivet mer uthärdligt. Här var "saken" de franska soldaterna. Jämför tex med soldaten Anselmos tankar i Hemingways Klockan klämta för dig " vi kallar dem fascister men egentligen är de som du och jag"....

fienden, som nu gjorde Motstånd från Staden. Wästmanlands Batt: war Uppstald i Collonne på Gatan i förstaden och måste stå där i 2:ne timmars tid och Kläda skott utan att under warande Mörker kunna skiuta tillbaka på fienden. Kl: ½ 4 om morgonen den

4. blef jag tillika med fend: Ancharswärd och Edelfeldt Commenderade att med 1:sta Compag: Åtfölja Herr Öfwersten och Ridd: Cardell som på Båtar sökte komma in uti Staden, försöket Lyckades och då alt manskapet kommit i land, så Marcherades med Klingande spel i full Parad till Torget där Herr Borgmästaren Öfwerlämnade Stadens Nycklar. Jag blef Commenderad att med 50 man utgiöra Högwagten: Denna Dagen bekoms en mängd af Magaziner fylde med Hafre, hö, Capotter Strumpor, Skor, Gewär m:m: samt 43 st: Krutwagnar som togos af Öfw: Cardell och Fend: Ankarswärd endast biträdde af 17, man Soldater af 1:sta Comp: -

Kan tänka denna dagen så war jag ingen Dålig karl, neij Dundra Dö att wara den den förste som Marcherar in i en Eröfrad stad Se det stärker modet, men modet föll Gud nås också lika snart som det steg. – Denna Dagen togs 120 st: Krigsfångar. Äfwen åt man med Särdeles god Appetit när man kom in i sitt quarter efter att hafwa snart sagt swultit alt sen man gick ifrån Stralsund.

d/: 5. Rastades i Anclam och hade warit önskeligt att våra Krigsbragder också hadde fått hwila sig här, då hadde säkerligen jag och många andra sluppit att nu den 12 Aug: 1807 sitta här i frankrike och skrifwa dessa promemories; som nu giöres såsom ett tidsfördrif. Samma dag Öpnades och besågs de priser som på Öfwerste Cardells Ordres lämnades ensamt till Wästm: Battaljon och som Bestod af 2:ne agnar lastade med Diwerse Officers Bagage, Nödvändighets saker lade man sig genast till Såsom Skiortor, Strumpor, Stöflor, Skor, näsdukar Rökanstalter och Rit Materialier m:m: smått men alt det öfriga Sändes till Stralsund, där Widare delning skulle förestagas då man dit Ankom. Jag Ankarswärd och Edelfeldt fingo war sitt SilfwerfickUr.

d/: 6. fick Wästmanlands Battaljon, Husarerna och Rid: Artilleriet Ordres att giöra en reconochering uti en stor Skog belägen 2 ½ mil från Anclam åt Uckermunde sidan; Manskap förböds att medtaga Sine Ränslar¹¹, som Quarlämnades i Anclam, de hadde Således eij något att äta, under wägen ficks wäl Bröd och Bränwin samt tillagades mat i Byn Leopoldshagen, men pris ware Öfwerste Cardels Oroliga Nit att matta ur en Troupp, så slogs larm just då de Uthungrade Soldaterna med tindrande ögon tillagade sig att gripa an den färdiga maten; De måste Gå från alt Sammans och på en Sup och ¼ kaka bröd lefwa en hel dag, ty de fingo eij frukost i Anclam.

Tyskarne äro eij wana att äta så bittida, kl: 9. om Aftonen kom wij till Uckermunde fingo Äntligen Quarter kl: ½ 11. och till ett än Ytterligare Bewis på Öfw: Cardels plågosätt, så skulle Battaljon Samlas kl: 12 om natten för att få Quarter på ett enda ställe, detta Arrangement uptogs tiden till kl: 3 om morgonen, då jag Äntligen fick sofwa.

¹¹ Ränsel var en sorts ryggsäck med soldatens packning.

d/: 7. kl: ½ 6, då larm slogs och Ordres kom att Soldaterna åter skulle intaga sine förstafte Quarter. Sedan de nu för 3:dje gången blifwit inquarterade så fick man hwila sig den dagen.

d/: 8. kl: 6. eft:m: blef jag Commenderad på wagt, på hwilken jag ock genast gick.

d/: 9. kl: ½ 4 om morgonen slogs larm, jag blef aflöst och åtföljde Battaljon som gick till Neu Meul, och lågo där hela Dagen Utan att ha något att äta, och Marcherade åter till Uckermunde om Aftonen och intogs Gamla Quarteren.

d/: 10. kl: 6 om morgonen Slogs General Marche och Battaljon Altid åtföljd af Husarerne och Riddande Artillerijet Marcherade åter till Neumeuhl och vidare till Neukrug, utanför Staden Passewalck, där fienden rangerat sig till Battalje, som enligt all Sannolikhet skulle utfallit till vår fördel, om det Höga Befälet ej hadde hesiterat att Awancera dem närmare på lifwet; men just Som wij hwarje minut wäntade Ordres att attaquera, Så kom General Armfeldts Ordres /Qwars-Collonne stod färdig att Attaquera fiendens Wänstra flanck/ att ett Stillestånd war afslutadt med fienden på 24 timmars Uppsägning och att Troupperne skulle Inquarteras i närmaste Byar, 3:ne Comp: af Wästmanlands Battaljon lågo i Byen Zierich.

d/: 11. kl: 6 om morgonen slogs General Marche och Battaljon Marcherade till Torgelows Jern Bruk där Inquartering skiedde, jag med flere Kammerater woro Inquarterade hos en Hyggelig och Gästfrij Preussisk Jägmästare som hadde en Ganska wacker fru, men om hwilken han war särdeles Jaloux, hon war ej Synlig mer än första momenten wij kom, Utan blef Skickad till ett litet torp 3 fierdings wäg inåt Stora Skogen, i Skydd för både fiender och wänner.

d/: 12. kl: 6 om morgonen besågs Järnwärket som för det meste bestod uti Giuterij och Stångjärn som tillwätkades af en ganska klen och fattig Sort Siö eller JordMalm. Kl: 8 kom Rapport att fienden gjorde Attaque på förposterne wid Neukrug. Kl: 9 Marcherade Wäst: Battaljon och Rid: Art: /utan frukost/ till Neukrug och lågo där utan att se eller höra någon fiende, och utan att få någon mat till kl: 7. om afton då åter hemmarche skiedde till Torglow dit man kom kl: ½ 10 efter att ha gått 4 mil på tom mage. Capt: G: Leijonflyckt och Fendrik Ehrenström komma denna dagen till Battaljon.

d/: 13. Stilla wid Torglow.

d/: 14 – 15 – Låg man också och hwilade sig. d/: 15 kl: 6 om morgon kom jag på wagt, war General i Torglow. Rapport kom att fienden samlade sig i större Antal wid Passewalk.

d/: 16 kl: 6 om morgon blef Aflöst från wagten. Kl: ½ 7 kom Rapport att fienden Attaquerade våre poster wid Bällinge och Sedan påträngde General Armfeldts Collonne som måste Retirera till Anclam. Indrogs alla förposterne och Marcherades till Uckermunde samt 3. fiend: mil på andra sidan där Underrättelse kom att Retraiten till Anclam war för oss afskuren, hwarpå Collonne wände om till Uckermunde, där quarter togs bäst man kunde. Regnade hela dagen.

d/: 17: kl: 3 om morgonen slogs General Marche och Troupperne blefwo Uppstälde. Nerke och Wermeland och Bohusläns Battaljoner och 1. Squadron Skånska Dragoner som kommit till oss Dagen förut fingo Ordres att genast Embarquera på de Utanförl Uckermunde Befintelige Fartyg – Husarerne, Wästm: Battaljon och Ridd: Artillerijet, samt Bohus Läns och Wästmanlands Jägare fingo Ordres att utgiöra förposter. Jag blef kl: 7. Commenderad på en fältwack, Med 50 man ett stycke utanför Staden, där jag stod till kl: 12 då Ordres kom det att jag skulle rycka in i Staden.

Här träffades några kammerater och 2 Compagniet, de andre båda hadde redan Embarquerat, kl: 2 kom Ordres det wij också skulle Embarquera med det war endast båtar till 2:dra Comp: Jag fick Ordres att gå på ett annat ställe för att där söka båtar, som ej fans förr än efter en lång stunds letande. Fend: Ehrenström med 2/3 af Compagniet kom Lyckeligen undan men jag med resten måste dröija för att få Båten som Sluteligen kom, wij skyndade oss för att också kunna blifwa frälste, men okunniga om Segelfarten satte wij snart på Grund, Arbetade oss wäl loss för att å nyo komma på Grund, fienden war nu redan inne i Staden och utgången På de i hamn liggande fartyg för att hindra all Undanflyckt. Jag måste då taga det partij som Åter stod, det, att låta mig tagas till fånga Sedan alla Gewär och Ammunition blifwit Kastade i Strömmen. Det manskap som tillika med mig blefwo fångne woro alla af Bergs och Öfw: Lieut: Compagnier tillsammans 35. man, Sergeant Bartolin och Förare Hedberg.

En Hyggelig fransk Woltigeur Capitaine de Leau tog mig till fånga och Skyddade mig och min Troupp för alt Pilljerije¹². Alla Husarerne och Jägarne och 2:ne Piecer av Ridd: Art: blefwo tillfångatagne och woro Officerarne följande: Major Grefwe Ridderstolpe, Ryttm: Plomgren och won der Lancken, Liet: Lindman och Grefwe Loewenhaupt, samt Cornetterne Ysedom och Cedercrantz. Af Husarerne. Capt: Haij, Liet: Sparrskiöld, Fend: Natt och Dag, Af Bohusläns Jägare, af Rid: Artilleriet Capt: Edenhjelm och Liet: won Mulenfeldts, Öfwerste Cardells 3:ne Adjutanter. Capt: Mulenfeldts, Liet: von Arbin och Hygrel, Fend: Kröningswärd wid Wäst: Jägare samt Ägaren af denna Dagbok. En Trumslagare och en Jägare blefwo Dödskiutne, Sergeant Panchén och 7. man blefwo Blesserade. Om Natten låg wij i Uckermunde med Wagt för Dörren, och niöto på lite Halm en högst nödwändig hwila för att om morgonen d/: /skref hem till min Fader några rader. Blefwo äfwen alla fångne Officerare presenterade för [General De Weau.](#)/

d/: 18. kunna afgå till Anclam, Manskapet gick Officerarne fingo blott 3 wagnar att åka på; Straxt utan för Uckermunde då wij skulle Passera en Defilée utmed hafwet, så nalkades en af våra Canon Slupar som Sökte hinna innom Skotthåll för att Skiuta på oss men Lyckligt wis hadde den motwind och skiöt ej mer än ett skott som ej räckte fram. Kl: ½ 9 om aftonen Ankommo wij till Anclam, fingo allihop Quarter i 2:ne små rum, där mat felades i Början men blef i Öfwerflöd till Slut. Halm på Golfwet war Säng; wagt för Dörrarne; under natten Giordes Allarm af wagten för min Skuld.

13

¹² Plundring

13

d/: 19. Slapp wij wagten, fingo Quarter uti Staden och frihet att gå i Staden hwart wij wille; blefwo Befallte att äta middag hos Marechal [Mortier](#) kl: 6 om Aftonen, som skiedde. Giorde besök hos min Gamla Hederliga wärdinna hos hwilken jag bodde då jag som Segrare inkom till Anclam.

20. Aftågade Manskapet med Escorte, och Officerarne utan Escorte blott med en Offic: som sauve Garde fingo åka i Superba Engelska Täckwagnar till Staden Friedland i Mecklenbourg 3 mil från Anclam, där nattquarter war utsatt. Som elackt wäder inträffade så behölls täckwagnarne till Berlin. Jag och Liet: Hygrel fingo Quarter hos en Beskedlig Borgare som Skänckte mig en Skiorta.

21. fortsattes resan till Neu Brandenburg 3 mil där Soldaterne blefwo Inquarterade i Slottet, här rymde Corporal Rytterlund af Second Majorens Comp: Staden war wacker, och befäst, Skön Promenade utomkring Wallarne. Besåg den Minnesstoden, som till Professor [Gellerts](#) Minne war upprest på en kulle utan för staden där han hållit sine föreläsningar.¹⁴

22. till Alt Strelitz 3 mil, en liten Illa Bygd Stad, fick ett Godt Quarter hos en Gammal Hederlig Borgmästare, Som frågte efter flere Swenske Officerare som bodt i hans hus under förra Pommerska Kriget,¹⁵ hwaribland Major Swartzenhoof.¹⁶

23. till staden Zednick 5 mil, passerades i Genom en Liten Stad heter Furstenberg hwarest middag åts. Zednick war för några år sedan Afbrunnen, men nu till det mästa ganska wäl och Reguliert upbygd, här har förr warit ett Canon och Kul Giuteri men som nu war förstört. Gott Quart:

24. till Oranienburg 4 mil, en Liten så kallad fleck¹⁷ på Tyska. Där war ett Kongl. Slott, Som warit ganska wackert, men som nu war aldeles förfallit. Landet emellan Friedland och Berlin war ganska wackert och såg fertilt ut, men wägarne woro Högst gemena.

25. till [Berlin](#) 4 mil, ankommo dit kl: 12 på dagen och blefwo Genast Inwiterade på Dinée hos

¹⁴

http://translate.google.se/translate?hl=sv&sl=de&u=http://de.wikipedia.org/wiki/Christian_F%25C3%25BC_rchtegott_Gellert&prev=/search%3Fq%3Dgellert%2Bprofessor%2Bneu%2Bbrandenburg%26hl%3Dsv%26tbo%3Dd%26biw%3D1234%26bih%3D671&sa=X&ei=euLpUMm2AceK4gT_vlCgBQ&ved=0CDUQ7gEwAA

¹⁵ **Pommerska kriget** var ett krig som fördes mellan [Sverige](#) och [Preussen](#) 1757–62. Det var en del av det större [sjuårskriget](#) 1756–1763, som fördes mellan stormakterna Preussen och [Storbritannien-Hannover](#) å ena sidan och [Österrike](#), [Frankrike](#) och [Ryssland](#) å andra sidan (Wikipedia). Kriget slutade utan att Sverige vunnit eller förlorat något territorium.

¹⁶ Det rör sig sannolikt om Carl Gustaf von Schwartzenhoff (1727-1806) verksam vid Älvsborgs regemente. Han bodde mindre än ett par mil från Johan Adams föräldrahem. Det är mycket möjligt att de kände varandra.

¹⁷ Fleck=plats

General Gouverneuren [Clarke](#)¹⁸, Commendanten General Hulin samt General Werge. Jag åt hos General Clarcke. Aftonen som will säga ifrån kl:7. då wij slutadt äta mid: Spatserade jag och Besåg den för sine Sköna hus, Reguliere Gator och så många Märkwärdigheter namkunniga Preussiske Konungens Residents; Spatsera war det enda jag kunde giöra, och alla Yttre märkwärdigheter de enda jag kunde bese ty jag ägde inga penningar ej en gång så mycket att jag kunde köpa mig ett ark papper för att Skrifwa hem. Den wacraste Gatan i Berlin är Fredrics Strasse; den Superbaste Promenaden i Lind Allén på den Gatan som går från Brandenburger Thor och till Slottet, det Wackraste Torget Wilhelms Plats där sköna Buster stå upstälde af flera Preussiska Konungar och Stora Generaler. Jag tillika med 5 Kamerater bodde på Hotel de France, ett för sitt läge wid Stora Lind Allén märkwärdigt wärdshus, wi hadde en Artig utsigt från våre fönster, ty hela dagen war Lind Allén uppfylld av menniskor som täflade att komma förbi warandra, Och som framstälde en tafla af 1000 skärskilte phijsionomier, Språk, Kläddrägter, Equipager, och Stånd.

Här träffades Liet: de Frese wid Elfsborgs Reg:te och won Schultz och Flack af Wästgöta Dals Reg:te som blifwit fångne wid Bällinge den 16 april. Wij ägde tillstånd att gå utan wagt hwart wij behagade så wäl inom som utom Staden.

¹⁸ Henri-Jaques Guillaume Clarke var en av Napoleons förtrogna. 1806 hade Clarke, som var av irländsk härkomst exempelvis kejsarens uppdrag att försöka mäkla fred med britterna och hösten 1807 utsågs han till Krigsminister. När han träffade svenskarna var han guvernör i Berlin. Några år senare skulle han som krigsminister rådfråga Napoleon om vad man skulle göra med de svenska krigsfångarna.

Utdrag ur karta över centrala Berlin 1809 med Unter den Linden i mitten och Djurgården/Tiergarten till vänster. Ritad av Selter. Klicka [här](#) för att se hela den intressanta kartan.

26. i Berlin. Promenerade uti den så kallade Djurgården, där imellan Diwerse Sorter Löfträd som

nu började prydas med Löf, woro giorda en mängd Deliceusa promenader Alléer och Bosquéer, på alla ställen war uppfyllt med folk som nu almänt woro ute och för första gången niöto av den nu ankommande milda Årstiden. Besåg äfwen Bellevue ett Kongl. Lustslott $\frac{1}{4}$ mil utan för Staden Bredwid Diurgarten.

27. i Berlin. på förmiddagen Bestälde en räck och wäst samt Skiortor, för min räkning. Kom Liet: wid Wendes Artellerij won Köhler samt fanJunkar Nisbeth som blifwit fångna wid Parmen 3 mil från Anclam d/: 17 aprill.

28. i Berlin - war jag tillika med flere af mine Kamerater på Lustslottet Charlottenburg $\frac{1}{2}$ mil ifrån Berlin. Där war Superbt Bygdt, wackra Trädgårdar och ett Stort Orangerij med flera Alnars Höga Träd Uti. I Trädgården war många Dammar och Canaler Som på flere Ställen formerade små öar, på hwilka Små nätta Slott woro bygda som woro Superbt wackra, men fransoserne hadde förstört alla Bryggor och färjor så att wij kunde ej komma in på öarne.

30. Reste wij från Berlin till Potsdam 4. mil på Bondwagnar och woro då 21. Swenske Off: och 2:ne FanJunkare och hade till Sauw Garde en fransk Capt: hette Blanchet. Vägen emellan Berlin och Potsdam som blott war Chaussée ¹⁹war wacker med Alléer, Lantgårdar, Siöar, och Canaler, och i synnerhet wackra Trädgårdar på Sidorna. Potsdam hadde en ganska wacker belägenhet.

Fend: Kröningswerd och jag blefwo Inquarterade hos en ---- hette---Gamle Kung Fredricks Gunstling - han hadde ett Litet men wackert hus med en Charmante trädgård. Om Eftermiddagen Gingo wij att bese Lustslottet Sans Souci, där Kung Fredric den Store hadde för det mästa sitt Residents, och som han Bygdt och Embelleradt med så mycket Soin.

¹⁹ Stenlagd

Här Besågs 1:mo Bilder Gallerijet. Rummet war Ganska Stort och präcktigt. Wäggar och Golf och Tak war inlagde med Diverse Sorter Couleurt Marmor. Wäggarne woro Rikt förgyllde, behängde med Utmärkt wälj av forntidens största Mästare förfärdigade Taflor i Diwerse Genre och Ämnen.

De Konstälskande och alt Bortröfwande Fransoserne hade bortfört till Paris en mängd Dyrbara Stycken. Preussarne sielfwe hade Äfwen undantgömt en del, så att mer än 2/3 woro borta.²⁰ Twänne Mosaik taflor woro ännu quar, hwilka enligt uppsyningsmannens berättelse skulle kostat 36.000 Gyllen hwardera. 2:do Sielfwa Lustslottet Sans Souci inwändigt, Rummena woro Präcktiga och Meublerne lyste av den prackt som bör omgifwa Stora och wärdiga Monarker.

Kung Fredrics eget rum uti hwilket han dog, då han satt och Skref, besågs; äfwen Woltairs rum; På Baksidan av Huset war en präcktig Collonad, som gick uti en Half Cirkel, med Altan Äfwen på. 3:o besågs Neu Slott, Beläget ett stycke därifrån på Andra Sidan om en Superb Parck af stora Ekar och Bokar, man inkom först uit en Stor Sal hwars golf Wäggar och Tak woro inlagde med Berg Cristaller och Snäckor och Musslor, hwaraf war formeradt Diwerse Figurer. Taket

²⁰ JAD och Krönigswärd har här tre fyra meningar som är identiska till innehåll och stavning. Det är uppenbart att de tagit del av varandras eller möjligen ytterligare någon annans anteckningar.

uppehöls av Pelare och skulle hela Salen föreställa en Grotta. I alla rummen woro Superbt Rika och Dyrbara Meubler, Målningar och Konst Stycken af alla slag, en Stor Sal i Öfra våningen som war klädd med wit Marmor hel och hållit war i Synnerhet snart sagt Gudomligt wacker. Rika förgyllningar och Charmanta Målade Stycken gjorde ett Skönt afbrott emot den snöhwita Marmorn.

I Trädgården eller Parken war en mängd små Tempel och Buster af marmor. Återkomne till Staden besågo wij Garnisons Kyrkan samt Kung Friedrich den Stores och Fredrick Wilhelms Graf. Den war giord af Grå Marmor men för Öfrigt ganska Simpel. Bredewid Kongl: Slottet inuti Staden war en watten Konst, som förestälde Hafs Guden Neptunus uti sin Wagn Dragen af 4 St: Hafshästar, och omgifwen af Tritoner. Tiden hade äfwen lagt sin altförstörande hand på detta konstarbete. På Stads Torget Stod lämningar af en gammal Götisk Kyrka som fordom blifwit förbränd. En mängd Casserner woro uti Staden.

Majj 1. Reste wij ifrån Potsdam till Staden Alt Brandenburg 5. Mil en Ordinairt Stod Stad. Under vägen dit som war rätt behaglig sågs på Högra sidan Staden Werder belägen på en ö formerad utaf floden Hafwel'n. G: Q:

2. Reste wij till Zissar 4 ½ mil en Liten Stad med Inga märkwärdigheter.

3. till Möckern en Liten fleck, 4 mil, Ussel Stad med Ussla hus. D: Q:

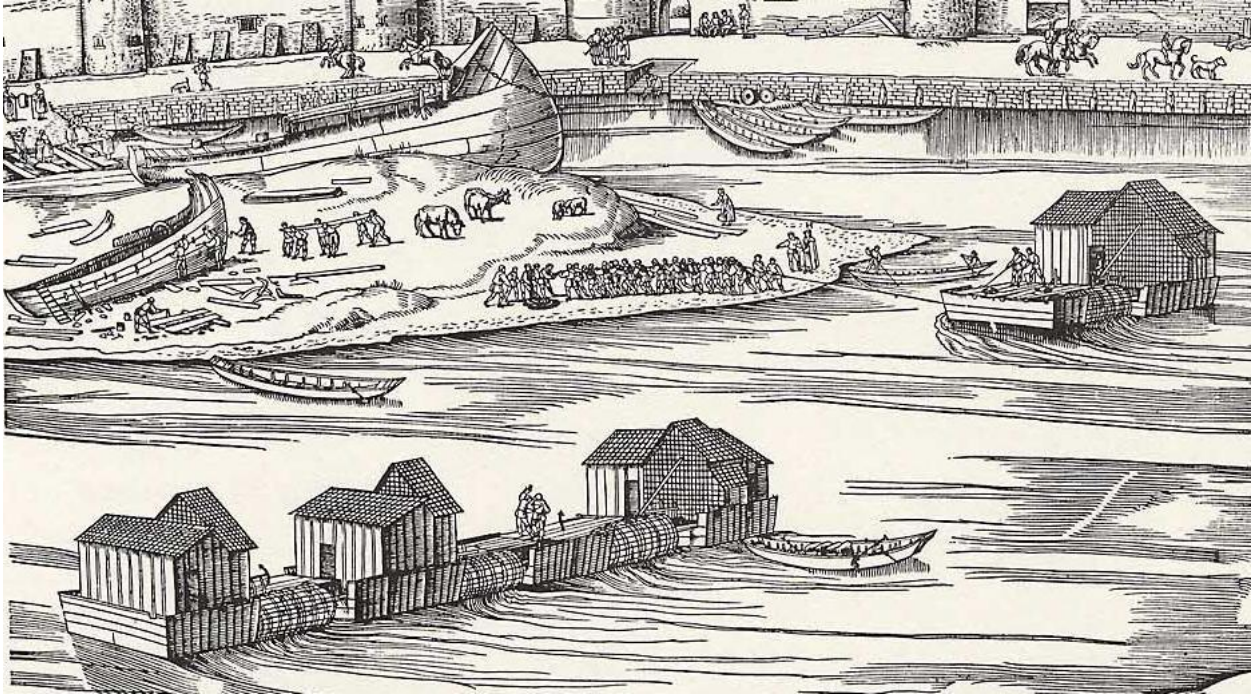
4. till Magdeburg 3. Mil en ganska Stor Stad och den förnämsta af Preussiska fästningarne. Fästningswärken fing. O wij ej bese och andra märkwärdigheter tillät ej min Kassa att taga i Ögnasikte. Bland den mängd af Thorn som prydde Citadellet utmärktes det hwaruti Baron Trenck sutit fången,²¹²² här war 12 kyrkor. G:Q: Här woro flytande Quarnar som ligga uti Strömmen och äro Bygda på Båtar.

²¹ Heter egentligen Wilhelmshöhe, ett mycket speciell landskapspark som finns upptagen på UNESCO's världsarvslista. Parken byggdes först i barockstil och inspirerad därefter av engelska parker. Napoleons broder Jerome Bonaparte styrde Kungariket Westfalen mellan åren 1806-1813.

http://de.wikipedia.org/wiki/Bergpark_Wilhelmsh%C3%B6he#1806.E2.80.931866

²² Preussisk officer hos Fredrik den Store och som anklagades för att vara spion åt främmande makt. Efter att ha suttit tio år i citadellet i Magdeburg frigavs han. Under franska revolutionen sändes han till Paris på uppdrag av den österrikiske kejsaren. Revolutionärerna i Paris anklagade honom också de för spioneri och han giljotinerades. Innan dess hade han skrivit sina memoarer som under 1800 blev populär i Europa. Han finns bland annat omnämnd i Greven av Monte Christo.

http://en.wikipedia.org/wiki/Friedrich_von_der_Trenck

Båtar på kvarnar, Teckning från Köln av [Anton Woensam](#) 1531

5. till Egelu 3 mil. En Liten illa Bygd Stad - marknad war uti Staden en del af mine kammerater Bodde på det närbelägna Nunne Klostert uti hwars Trädgård wij Promenerade oss. D:Q:

6. till Halberstadt 4 mil, wägen passerades genom twänne små Städer Kroppenstedt och Heijningen. Staden är stor med smala krokiga Gator, här war Åtskilliga Munke och Nunne Kloster, ett fransiscaner Kloster besågs. Munkarne woro ganska Artiga, samt wiste oss alting som förtiente att beses. 2 mil från Stade Ligger Ett Stort Berg kallat Blåcks Berget, som då war helt betäckt med Snå och wanligen plöger ware det halfwa Sommaren, det syns på 8 mils afstånd och är det 2 mil från dess fot till dess Spetz. Omkring Staden är ganska wackra promenader och sköna belägenheter. G:Q:

7. Till Rocklum en Preussisk by och Post Station 3 ½ mil, wägen som war jämt Rak, gick igenom 2:ne Små Städer Dardesheim och Hessen. G:Q:

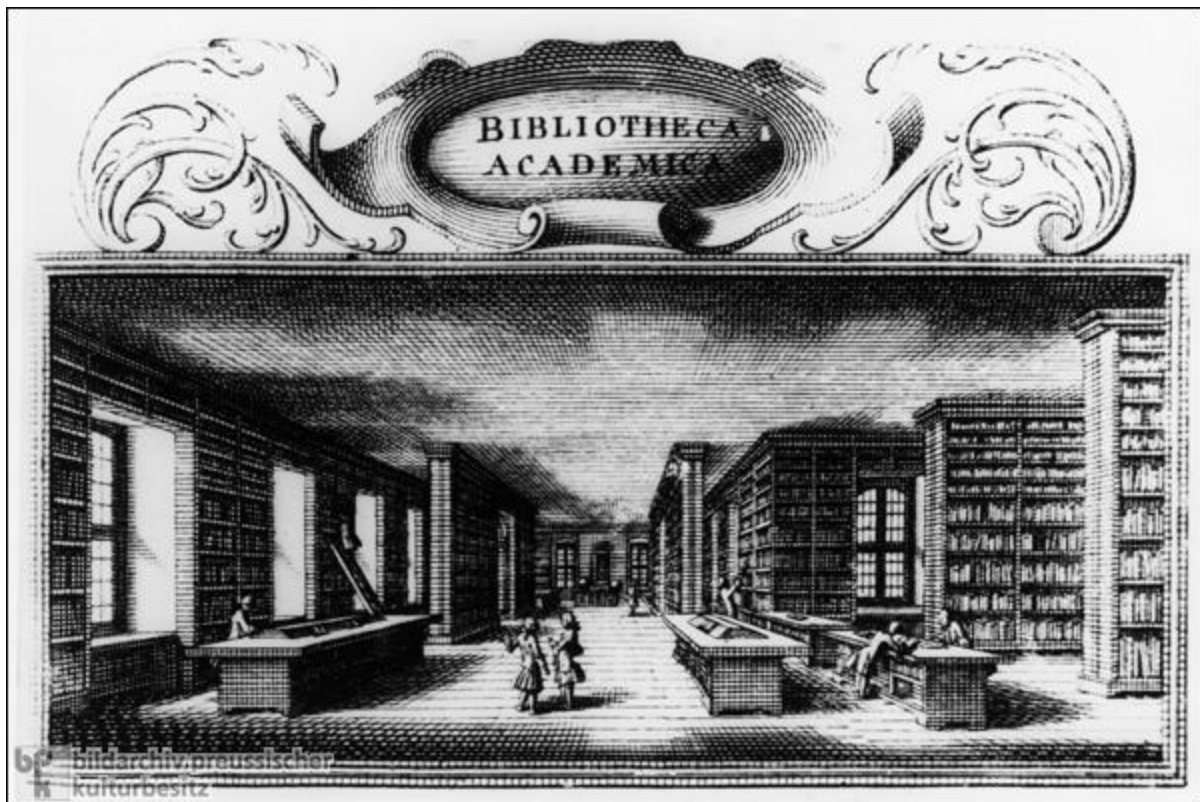
8. Tills Staden Braunschweig. 3 mil, wij foro tätt förbij Staden Wollfenbythen Som hade ett wackert Läge omgifwen af Charmante Trädgårdar och Lusthus. War på Specktalet, Acteurerna talte franska. G:Q:

9. Rastades uti Braunschweig. Staden är stor man har krokiga Gator och är ganska Swår att hitta rätt uti, har warit Starkt befäst men fästningwärken är nu raserade och Sköna trädgårdar har intagit deras Ställen. Hertigeliga Slottet Som war Präcktigt, beboddes nu af en Fransk Gouverneur. Hertigeliga Militairens Inwalider utgiorde tillika med Borgerskapet, Stadens Garnizon.

10. Reste wij till en stor By och Amt Luthern am Barnberg 4. mil bodde alla tillsammans på Amtet och mådde rätt wäl.

11. till staden Nordheim. 5 mil, under wägen passerades Staden Seesen där wij mötte franske Kiejsarens Gardie som skulle till Stora Arméen i Polen. En mängd af Gamla Riddarefästen och Wård som sågs på Sidorne af wägen, belägne på Branta Klippor och försedda med Diupa Grafwar, som nu så wäl som sielfwa Slotten woro Gnagde af Tidens frätande Tand.

12. Till den Lilla Dåliga Staden Dransfeldt 4. Mil Wacker wäg, som Gick genom Staden Göttingen, där middag äts, hwarefter besågs Ridhuset och Stallet. -Stallmästaren wiste sin skicklighet och Konst på 2:ne wäl Inridne hästar i synnerhet en Swart häst som war från Spanien. Här är ett Stort Uniwersitet, men ej något Auditorium, emedan war Professor läser hemma hos sig. Det ansenligt Stora Biblioteket, försett med alla Lärde Mäns Buster besågs äfwen.

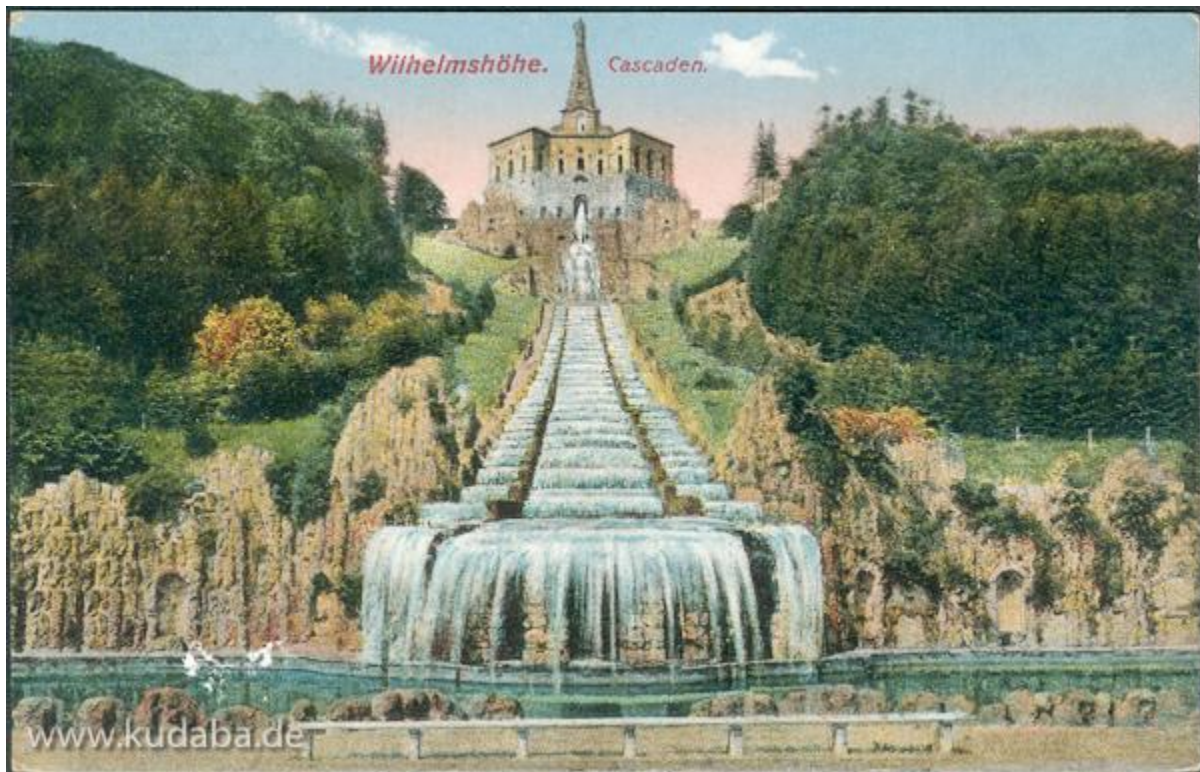

Göttingens Universitet Copperplate engraving, [unknown artist](#), eighteenth century.

13. till Staden Cassel 3 ½ mil, wij Passerade genom Staden Munden som har en ibland de aldra wackraste Romantiska belägenheter ner uti en Löfrik och Blomstrande Dal bredwid floden Fulde. Wägen war Ganska Wacker, igenom Stora Bokskogar. Fick ett Skönt Quarter hos Leit:

Schönerwollff. Om Aftonen Promenerades kring Staden uti de Aldreawackraste Alléer och Parker, samt besågs Marmor Badet, Sielwa huset så wäl som den mängd af Gamla Öfwer Gudar och under Gudars bilder som här woro placerade, samt Badkaret war alt utaf snöhwit Marmor och alt war Ganska wäl Giordt.

14. Rastades i staden Cassel. Om förmiddagen gick jag till Wilhelms Hoche ett Landt Grefweligt Lustslott, beläget $\frac{1}{2}$ mil ifrån Staden. Om Alla de Märkwärdigheter här besågs och här finnes, Ger närlagda Beskrifning Uplysning.²³ Middagen åt jag hos Franska General Gouverneuren La Grange.

15. om morgonen besågs ett annat mindre Lust Slott Fasanerijet och den Stora Engelska trädgården. Kl: 12 reste wij till en By som hette Gross English i 3 $\frac{1}{2}$ mil, till Höger om vägen syntes Staden Friesen. D:Q:

16. till Marburg 5 $\frac{1}{2}$, wid Marburg uppå en Stor nögd är Ett gammalt Slott som fransoserne Rifwit ner till en del. Här är ett Uniwersitet. Jag bodde hos Uniwersitetets Stallmästaren som hette Ritter, och mådde ganska wäl.

²³ Drakenberg ägnar inte så många rader åt utflykten dit men det gör hans kollega Kröningwärd. Detaljerat beskriver han den gigantiska Herculesstatyn, de komplicerade fontänerna, det 350 meter långa vattenfallet och den fantastiska utsikten över landskapet.

17. Till Giesen 3. mil, en Ordinairt Stor²⁴ men Wacker Stad, fordom befäst men af fransoserne för 2 år sedan blef fästningswäcket förstört. Fick Quarter hos en Furst Meister som wiste mig all sorte wälwilja då jag kom träffade jag in uti rum, hwarest woro församlade 12 St. unga Muntra och wackra flickor, ibland hwilka min Wårds 4. Döttrar woro inberäknade. Conersationen war Liflig, ehuru litet jag därpå förstod eller kunde deltaga.

18. Till Freiburg 3 ½ mil, en av de förra Riksstäderna,²⁵ denna vägen gick Lieut. Frése, Köhler, fend: Natt och Dag samt jag i brist på tienliga åkdon. En del av Staden är belägen innom en Gammal borg Mur som nu är förfallen; Medelmåttigt godt Quarter hos en Skolmästare - om natten kom en menniska inkrypande igenom fönstret, och jag som trodde att det war en tiuf kastade en Stol på honom som Slog honom Duktigt i Hufwudet. När Skolmästaren kom ned, Som detta Buller hadde väckt, fans det wara hans Herr Son som nyttjade wanlig wis denna väg för att gå in uti huset om nätterna Sedan porten war Stängd.

19. till Frankfurt an Maijn 3. mil. En Stor och Wälbygd Stad, fordom befästad, men som nu alla wallar och Grafwar förwandlade i nyttiga Plantager och Charmanta Trädgårdar. Staden är Genom Maijn floden delad uti 2:e delar Combinerade medelst en stor och wälbygd Stenbro, från hwilken man har en Superbt Skön Utsigt. Fordna Kurfursten af Maijns nu mera kallad furst Primas Residerade här.

20. Till Maijenz 4 mil, som wij Seglade på Maijn flodern, hwilken faller uti Rehn wid Maijenz. Resan war ganska Rolig, Sköna wuer presenterade sig öfwer alt, Wackra Trädgårdar, Winberg, och Superbt Wälbygda och med smak Anlagda Landtgårdar, omväxlande under hela vägen. Wij passerade förbi Hocheim en liten Stad känd såsom det ställe hwarest det bästa Renska winet prässas.²⁶ Fick ett Superbt Quarter. Sköna rum, men ingen mat.

21. Rastades i Maijenz, här fingo wij Ordres att transportera oss sielwa till Metz och att förskaffa oss sielwa uppehålle för det Gage som bestods oss om dagen neml: 2 ½ Frank. En del af Officerarna som woro rika åkte men öfriga som woro 15 till antalet togo det Partiet at wandra till fots, och våra saker lämnades till en Forman som mot Billig Betalning körde dem till Metz. - Staden Maijenz är en stor och Befäst och blef af Fransoserne integet 1796 genom Bedrägerij af några av Stadens Egne Inbyggare som itände sielfwa Sine hus, men sade att Sådant skiedde genom Bomberne som inkastades i Staden, flere förstörde Slott, Palais och Hus syntes ännu i Staden, som har Trånga Krokiga Gator, Små torg utom ett som är Stort och wackert en enda Stor Bred och i Rak Lina gående Gata finnes. Broen som är bygd öfwer Rehn ligger på båtar.

²⁴ Cirka 5174 invånare 1805. <http://de.wikipedia.org/wiki/Gie%C3%9Fen>

²⁵ Riksstäderna, Reichsstadt, var en beteckning inom det Tysk- Romerska riket. Städerna hade en viss självständighet och var direkt underställda kejsaren och stod inte som andra städer under kontroll av lokala furstar. http://en.wikipedia.org/wiki/Free_imperial_city Staden hette egentligen Friedberg och blev samma år som Stockholm grundades, 1252 utsedd till Reichsstadt. [http://de.wikipedia.org/wiki/Friedberg_\(Hessen\)](http://de.wikipedia.org/wiki/Friedberg_(Hessen))

²⁶ Staden Hochheim besöktes i mitten av 1800-talet av Drottning Victoria. Sedan dess används i engelskan ordet Hock som en allmän beteckning av rhenvin och det sägs att begreppet "A good Hock keeps off the Doc" myntades vid hovet. http://de.wikipedia.org/wiki/Hochheim_am_Main

Rehn floden är Frankrikes Gräns mot Tyskland.

22. Wandrade wij från Majjantz kl: 6 om morgonen och passerade hela vägen utmed den Stora Rehn floden, hwars Stränder endast Snart sagt blott utjöres af en enda Stor Engelsk Trägård. Till den Lilla Staden Oppenheim kommo wij Kl:11. f:m: middag åts, och middag hwilades ett stycke på andra sidan. -Kl:8 om Aftonen ankommo wij till Worms 11. Lieus²⁷ från Majjantz, ganska trötta av denna Stränga Marche.

23. från Worms till Staden Durckheim 5 ½ Lieus, Vägen war den aldra Wackraste man någonsin will önska sig att passera, alla Sorter fruktträd utgiorde Alléerne kring vägen. Bördiga Södesfäldt warierade med fruktrika Kryddland och winplantager. Wärmen war Grufwelig Stark. Wid Durkheim är ett Stor Saltwärk.

24. från Durkheim till Kaijssers Lautern 7. Lieus. Vägen gick Genom Diupa dalar omgifne af Stora Bokskogar och Branta Klippor, den war ganska wacker i en motsatt Gout,²⁸ mot gårdagens wuer. Flere Ruiner efter förmögna priwata personers Palatser syntes på Sidorna af vägen. Rewolutions Andan hadde förstört dem alla. -Bredwid Staden har under Rewolutions Tiden blifwit Lefwererad en stor Battalj emellan Fransoserne och Preussarne.

25. genom den Lilla Ussla Staden Lands Thul till Byen Mulback 5. Lieus, Dåligt Quarter tillika med Mulenfelts och Arbin.

26. Kl: 3 om morgonen fortsattes marchen till Staden Sweibrück, 4 Lieus, som fordom tillhört Svenska Kronan, under Carl den 12:tes tid , hwars Portrait Hängde här på Stadens Rådhus. Den Kyrkan som Kung Carl den 12:te Bygdt besågs äfwen, men den utwiste att han ej war så Stor Byggmästar som Slagskämpe. Staden är stor med tämmeligt wackra hus och Sköna Promenader, här har warit ett wackert Slott men som fransoserne nu Blott lämnat Ruinerna quar utaf.

27. Till Staden Saarbrück 7. Lieus, man gick för det mästa Genwägar genom Stora Superba Bokskogar, flera Järnbruk woro Synliga utmed vägen, band andra ett som Kastade Samma watten af hwilket Hiulet drefs omkring, åter tillbaka för att åter Befordra dess omlopp, detta skiedde genom en Sorte pompinrättning. En Liten Ström Skilljer Staden Saarbrücken ifrån den Lilla Staden Sanct Johan. Franska Rewolutions Yran hadde också här förstört ett Skönt Slott. Godt Quarter.

28. Till Staden Sanct Awold 6. Lieus en Liten obetydlig Stad.

29. Till Curcelles en stor By 5 Lieus, hit kommo wij wåte som Tuppar - detta war den första by

²⁷ Lieu är en måttenhet som utgick från hur långt en man kunde gå under en timme. En fransk lieue översätts till cirka 4 km. De gick således 44 km denna dag.

[http://www.convertunits.com/from/km/to/lieue+\[France.+metric\]](http://www.convertunits.com/from/km/to/lieue+[France.+metric]) (Obs kolla upp om det stämmer historiskt)

²⁸ Gout, franska för smak. Här ungefär i betydelsen "det var vackert men på ett annat sätt än igår".

där de talte franska, förut hadde Allmänheten talt en Ganska illa tillbråkad Tyska.²⁹

30. till Metz 4 Lieus. Kl: 12 kommo wij fram braf genomwåte, här träffades våre förutreste Kammerater. Fick Quarter hos en Gammal Ungkarl som lefde ensam med en Gammal Kiäring som lagade hans mat och snusade tappert. Han biöd mig till middag som smakte rätt skönt.

31. uti Metz war i Cathedral Kyrkan och Såg Catolska Gudstiensten. Passerade annars omkring uti Staden och Besåg alt hwad Som utan kostnad kunde beses. Här war en mängd af Stora Caserner, ett Metals Canon Giuterij, wackra Torg och en mängd wackra hus. Staden är ganska stor och har 40, 000 innewånare, floden Mosel går midt igenom Staden, fästningswerken äro i Lagerwall³⁰. Här träffade wij våre Soldater som marcherat före oss från Berlin, 4 St: af de fångne Lifgrenadjier och Smålands Dragon Officerare träffades äfwen.

Juni till december 1807 Fångenskap i Frankrike

Junij 1. Uti Metz. -Gick omkring för att få hyra rum uti Staden, som jag och Kröningsswerd fick med 2:e sängar och Meubler mot 20. Liwres i Månaden.³¹

2. uti Metz, war på Spectaklet³² 3:ne gånger under den ---- *uppehåll till 1808*

Januari till december 1808

1808

1.-Spasserade till en By på nederländska Gränsen heter Aubange.

2. -kom Uppassarne från Rocroi - bref från Sergeant Hedberg.

8. -Marknad i Longwij

9. - Bref från Generalen m:m: Baron Friessendroff, om 933 Rdr B^{cos} öfwersändande genom växel, till mig Underofficerare och Troupen. Begynte äta hos Lieut. de Fresé.

²⁹ Här talades elsassiska, ett språk baserat på tyska men som påverkats av franskan.

³⁰ Lagerwall betyder här att fästningsanläggningarna höll på att förfalla.

³¹ 1807 motsvarade 1 livre 10 skilling banco (1 Paris livre tournois). Omräknat till dagens penningvärde var månadshyran ungefär 525 kronor.

(<http://www.riksbank.se/sv/Riksbanken/Forskning/Historisk-monetar-statistik/Valutakurser/Valutakurser-i-Sverige-1534-1834/>) Riksens Ständers Bank (Riksbanken) började ge ut sedlar med riksdaler 1777. Dessa riksdaler hade ett annat värde än riksdaler riksgäld och benämndes *riksdaler banco*. På en riksdaler banco går det 48 skilling banco.

³² Teaterföreställning

11.- Skref till Sergeant Forslind om nota på Manskapet - och till Hrr Bethman & Freres i frankforht att min Adresse är Longwij³³

16. -Flyttade från Medborgaren Maguins hus, till Bagaren La Targe

20. - war och besåg Järnbruket och Masungnen Echange

21. fick bref från Sergeant Forslind, med Nota på manskapet, och underrättelse att manskapet kommer att afgå från Rocroi, till Saint Antin i flandern på Canals Gräfning.

23. -war wid Byen Reon och Drack Caffé

24. -D:o gjorde Lieut:B: von Schoultz sin första promenade utom Staden.

27.- skref till min Morbror Lilliehöök, och till min Bror Eric, med Yttrande af min Stora Längtan efter bref från Swerge - och till Fanjunkaren Franck i Sedan, rörande N:o 12 Hagman. bref från Hrr Bhetman och Freres med wäxlar på pengarne från Swerge.

28. -Skref till Generalen m:m: Baron Friesendorff att jag ärhållit bref och wäxlar av Herr Behtman et freres,³⁴

31. skref till Hrr Bethamn & frerés att jag emotagit deras bref med närlagde wäxlar. Ankom Capt: Lillieström och Lieut:Schwing, af Drottningens Lif Regte i Stralsund hit, Såsom Krigsfångar

/Februari/1. -kom Baron Knorring in i vårt Matelag hos Lieut: de Fresé.

5. -Afgick 31. Man af Troupen och Serg: Forsslind från Rocroi, till Canals Arbetet wid Saint Quintin

6. -fick Lieut: Schoultz bref från Swerige

7. -första Carnewals Balen. Uppkom någon twistighet emellan Swenskarne och en fransk Commis hette Reubollet (?)

8. - fick bref från Serg: Forslind & Hedberg om huru många man som Quarstannade uti Rocroi, war fullständig Riksdag, till afgörande om gårdagens Gräl, på hwad sätt herr Reubollet skulle göra sin afbön hos Swenska fångarne, och huru de sistnämnda skulle åter insinuera sig hos

³³ Staden hade drygt 2000 invånare i början av 1800-talet. <http://fr.wikipedia.org/wiki/Longwy>

³⁴ Bethman var en finansdynasti från Frankfurt som redan på 1500-talet börjar med finansverksamhet. I mitten av 1700-talet öppnar de bankverksamhet och blir snabbt en av de ledande bankerna i Tyskland och etablerar tidigt verksamhet i Frankrike. https://fr.wikipedia.org/wiki/Famille_de_Bethmann

Stadens förnämsta Damer, hwilkas högt Konstfarne Fädrar Skomakaren N:N Perruguemakaren N. Uhrmakaren A Salmakaren I, Slagtaren, K: Liusstöparen B: etc: woro alla på Swenskarnes sida, af frucktan att wij skulle söka flyttning till Metz och de ej få nytta af våra pengar, - Swenskarne som denna gång woro un peu Sottie & amoureuse founderade på att anställa en Bal för att kunna därigenom återwinna Longwy Gracernes Ynnest.

9.- Kom min Uppassare Hagman hit från Siukhuset i Sedan, skref till Fredrique och Olle Gété.

10.- fick emotaga pengarne för mitt folk. Giordes förutnämde Bal, hwarigenom Swenskarne ej till Liten Lycka återwann damernas Ynnest och hwarigenom dessa sistnämnde ej litet förökade sine pretentioner.

14.- Promenarade till Aubange. Stor dinée och SupCalas hos stora Matbolaget. hos Reuweur Cladd, angående mina Pengar.

15.- Spelpartij hos mig om Afton.

16.- war i Reon och Drack Caffé. Kom HofMarschalk won Platen hit och förökte Swenska Krigsfångarnes antal, som än Ytterligare blef förökt d:17. - då Major won Schantz wid Wendes Artillerij och Öfwerste Lieut: won Platen wid Drottningens LifRegemente ankommo.

18.- fick ut aflöning för halfva Febr: Månad. war Åter en Bal i Longwy.

19.- Spasserade till Reon, dock Utan att Dricka Caffé

20.- war och Besåg Porcelains Bruket i Wille Bas.

21.-war på wisite hos HofMarschalk Platen Silentz, och Major won Schantz, fick bref från Rådman Nordström i Hedemora, Grosshandlar Biörkman & Comp: i Stockholm och Herr chäffer i SHambourg med wäxel på 240/ franker, samt från Sergeant Hedberg. Om Aftonen war jag för 1^{sta} gången i min lefnad på Masquerad Bal, som war rätt roligt.

22.- war i Reon och Drack Caffé

23.- fick motaga wäxel på de penningar som skulle öfwersändas till Rocroi och S: Quentin.

24.- skref till Rådman Norström i Hedemora, Grossh: Biörkman & Comp: i Stockholm och Herr Schäffer i Hambourg

25.- skref till Sergeant Hedberg i Rocroi och Forsslind i S: Quentin, och öfwersände till Hedberg 924: liw: och till Forsslind 596 Liwres: att utdelas bland Manskapet. Ankom öfwersten Gref Mörner och Lieut Wohlfeldt från Paris. Bal i Longwy

26. -Bref af Forsslind från S: Quentin.

28.- Skref till General Friesendorff³⁵, med Öfwersten Gref Mörner som reste hem till Swerge den 1sta Martij Kl: 4 om morgonen. Sista Carnawals Masquerad Balen.

2.- Marknad i Longwy, köpte Diwerse Klädes Persedlar; Brändes och Begrafdes efter en Högtidelig Procession kring staden en mycket Präcktigt Masquerad Bild såsom ett tecken på att Carnewals tiden war förbij.

3.- Spelte hos Baron Knorring

4.- Begynte läsa franska för Språkmästaren Antoine

6.- Kom Majoren Baron Banér från Paris.

7.- började läsa franska för Språkmästaren Lachou

8.- Calas hos Capt: Cederskiöld. war jag bon Garcon.³⁶

9.- Spaserade till Aubange, åt Aftonmåltid hos Tractens Butt, då stekta Grenuiller³⁷ åts till första rätten, de smakde Ganska delicate. Bönderne började redan plöija sine åkrar.

12.- bref af Sergeant Hedberg från Rocroy med quittance på öfwersände /924/ Liwres 5. Sols 3 liard.³⁸

14.- war wid Bellwue, Longlawille och hos SiöCapt: Nykirche och Drack Swagdricka.

15.- Lekte Båll i fästningsgrafwen,

16.- gick kring fästningen, åt wille bas, och Skogen wid Longlawille

17.- spelade hos Lieut: de Frése

18.- spasserade till Réon, Mixé³⁹ och wille bas. Baron Knorring Bref från Swerge.

19. kalt wäder giordes ingen Promenade. Skref till Hedberg i Rocroy

20.- Spelade och Drack hos Lieut: Frésé war munter Garcon, fick mine nya Grå byxor färdige.

³⁵ Adolf Ludvig von Friesendorff var regementschef för Västmanlands regemente 1804-1809.

³⁶ Ungefär jag uppförde mig som en god gosse, jag gjorde inget dumt.

³⁷ Grodor, sannolikt grodlår som kan kokas eller stekas.

³⁸ För valutaindelning osv se http://en.wikipedia.org/wiki/French_livre

³⁹ Méxy

21.- regnade; inne.

25.- kom General Ruseau till Longwij, bref af Sergeant Forsslind med Quittance på Öfwersände /596/ Liw:

31.- Snögade något

/April/

1.- Snögade litet, bref från Sergeant Hedberg i Rocroi

2.- utfick aflöning för Halfwa Martij Månad

5.- reste Lieut: Schoultz till Hospitalet i Metz, ganska Siuk och Swag. regnade och blåste

8.- fick bref från Hedberg i Rocroi

Flygbild över den befästa staden Rocroi Foto:ClementV - Own work, CC BY-SA 3.0,

9.- Skref till Lieut: Schoultz. började, gräs, råg och buskar att grönska

10.- ute och spasserade wida omkring i backarne

13.- war wid Longlawille.

14.- kom Gref Ridderstolpe från Metz med den Ledsamma nyhet att Lieut: Schoultz Siukdom förwärrade sig med hwarje dag

15.- Skref till Ryttmäst: won der Lancken och Fan Junkare Nijsbeht rörande Lieut: Schoultz och de saker och kläders tillwaratagande.

16.- War wid byn Piedmont. Afled uti Horribla plågor Min Wän Lieut: I:S: won Schoultz på Hospitalet i Metz, sedan han jämt ett år warit fransk fånge och under hwilken tid han ifrån den 24 Julij förledit år beständigt warit siuk först af en sträng Diarhée sedan af frossa och Sluteligen af en i hög grad illa artad Hemoroijder, hwartill säkert någon inwärtas okänd siukdom sedemera tillstött.

20.- Ärhöll af Ryttmästar Lancken underrättelse om Lieut: Schoultz Död.

23.- Bläste ganska kalt. Stort owäsende i Staden i anseende till en Skorstens eld som utbrast med förfärlig häftighet, men som utan någon skada blef genast Utslägt.

26.- Kom Ryttmästare Lancken hem från Metz och medhadde Lieut: Schoultz papper och den ledsamma Underrättelsen att hans pengar och Snusdosa blifwit bortstulne.

30.- Utsatte Annonce rörande Lieut: Schoultz fodringar och Skulder. Började uppskrifwa alla Officerares namn som jag lärt känna sedan jag kom till Stralsund.

31.- war alla föregående dagar lik.

1:sta Majj.- den första dag som war rätt varmt och wackert wäder, lefde mycket nycktert, ehuru en del af mina Kammerater Drucko och Rustade starckt.

7.- hördes Åskan Starkare regnade Starkt, kom den Glada nyheten att Swenskarne Under General Armfelts befäl intagit Norge, denna nyhet kom Genom bref från Lybeck till Gref Ridderstolpe.

d/ 11. Bref af Serg: Forslind och Hedberg med sista Quittensen på Öfwersände pengar. Af Aviserne den nyhet att det war ogrundat det Ryssarna intagit Åbo och lika osant att Sweaborg Capitulerat

18.- war wid Reon om morgonen Kl:6. Kom med Påsten de nyheter att General Armfeldt blifwit

Dispenserad från tjensten af det skäl att Engelsmännen påstå honom wara i förbund med Ryssland. Samt att det woro ogrundat att Ryssarne ärhållit Sweaborgs fästning genom Capitulation.

22.- reste Kl: 3. om morgonen till Luxembourgs Stad och Fästning. Fästning war i Godt Stånd och dess läge tycktes besanna att hon är ointaglig genom Stormning. Dess widlyftighet Syntes fordra minst 25 à 30.000 man till dess försvar och så war där Cassematter⁴⁰ för 20.000 mans Garnison. Staden war tämmelig wacker men ej Stor. Denna dag firades en fete till Jungfru Marias Ära, som skiedde medelst Kringbärande af dess bild Dyrbart och Wälbeprydd den bars af wäklädda flickor som Omgafs af en mängd andra flickor och fruntimber som alla hadde brinnande waxlius samt föregången af fem St: fanor burne af små Gåssar och Ynglingar och 16. St: Helgons bilder burne alt af Gåssar. Och slutligen bars under en Präcktig himmel buren af 8. Prester det Heliga Sacramentet, åtföljd af en Superbe musique och Omgifwen af 60 St: Prester, Som förswaredes för folkets påträngande af Soldater Som formade haijs och på det sättet åtföljde procession. En mängd af menniskor som alla läste Awe Maria. Procession tågade fram alla Gator och räckte öfwer 3:ne timmars tid. De som en gång war kommen in bland hopen kunde ej utan fara för sitt lif Komma utur densamma utan måste följa med, tills en Dörr eller port ärbiöd en tillflyckts ort, denna resa war ganska rolig, wij woro 14 St: Swenskar som alla åkte i en wagn, den första jag nyttjat sen min Ankomst till frankrike. Denna Dag fick bref af Lieut: Sparrskiöld.

1:sta Junij.- Ankom den nyhet med Säkerhet att Sweaborgs fästning öfwergått genom Capitulation till Ryssarne, att Gothland blifwit af dem besatt

5.- Ankom den nyhet att Öfwerste Gahn blifwit tillfånga tagen af Danskarne och att Ryssarne Ämnade giöra Landstigning i Småland Upland och Östergötland.

14.- war Siuk af Håll och Styng.⁴¹

15.- försökte genom promenade fördrifwa Siukdommen. War wid Reon.

16. - fick lof att öppna åder för att bli frisk.⁴²

20. war wid ett i forntiden Superbt Slott nu förfallet hette Grandwille, belägit i en liten bourg af samma namn. Ägaren Marquis Lamberty régalerade oss med godt win. Det enda som nu war

⁴⁰ En kasematt är ett rum av gjuten betong eller murverk, inte sällan insprängd i berg som utgör skydd för en artilleripjäsk och dess besättning. I äldre tider lades de ofta i tegelvalv i fästningsvallarna.

<http://sv.wikipedia.org/wiki/Kasematt>

⁴¹ Lunginflammation Enligt SAOL <http://g3.spraakdata.gu.se/saob/> håll och styng

⁴² Fram till början av 1800-talet var åderlåtning en vanlig behandling mot många former av sjukdomar, däribland lunginflammation. Patienten tappas på blod och det ansågs att patienten kyldes av behandlingen. 1849 visade en tysk läkare att åderlåtning gjorde mer skada än nytta vid lunginflammation. Källa: Illustrerad Vetenskap nr 9 2004.

rémarquabelt war en ganska stor Spis⁴³ bepryd med Bildthuggerier i Sten och Marmor, som förestälde en mängd af de fordna Gudarne och Gudinnorne med deras bedrifter, oagadt dess ålder hadde war Piece bibehållit sitt värde och war ganska agreablet att betragta dessa minnesmärken af forntidens pragt.

24.- midsommarsdagen firades ej hos Longwij innewånare om ej därmedelst att en stor marknad hölls på denna dagen. Nu började körsbären blifwa riktigt mogna, en Stor mängd war också nu till Salu, hitförde från Thionwille.

1:sta Julij.- war ute och Plåckade Smultron

3.- kom bref från Swerge med flera goda nyheter och ett bref från Bourdeaux med nyhet om att Spaniorerne giordt uppror och att ett blodigt uptråde förefallit i Madrid då 13.000 menniskor legadt döde på Gatorne, Hertigen af Berg, Murat måst lemna Madrid sedan flera försök att mörda honom med förgift och Dåtkar mislyckats, flere styng fick han dock emotaga och war illa siuk efter den gift dosis han emotagit. Uppbar penningar för Lieut: Schoultz auction.

10.- Politiskt nytt att General Klingspor vidare ärhållit Segrar öfwer Ryssarne, att Cabelman och Cronstedt, tagit 1. Öfwerste 18. Officerare 36 Under Officerare och 410 man tillfånga på Åland. Att Swenskarna woro Slagne utanför Fredrickshall i Norge och förloradt 1. Öfwerste Lieut: 12. Offic: och 340 man Under Off: och Soldater af Elfsborgs, Skaraborgs och Grenadiers de Roi. Och att Swenskarne den ena påstdagen Gått längre uppåt norge och den andra längre ner, och den 3:dje att de alldeles lämnat detta kungarike, och att Engelsmännen intagit deras ställen.

13.- fick Major Gyllenbögel bref af sin far från finland af den 9 Junij. Bref af Hedberg. Gref Ridderstolpe äfwen bref från Swerge med den tröstande förmaning det wij ej skulle tro det wara så swårt i Swerge som franska avisorne omberättar. War och Lögade mig 1:sta gången på detta år.⁴⁴

14.- War i Longlawille och köpte ett helt träd med körsbär.

18.- firades Fredrique Getes födelse dag af mig med en liten tracktat.⁴⁵

19.- war wid Reon och Lögade mig. Starkt Åskwäder om natten.

3:dje Aug.- war wid Longlawille och åt päron. Skörden börjades i dessa dagar kring Longwy.

13.- Reste Baron Banér Major wid Lif Grenadierne och Ryttmästar Lancken till Metz, Lieut:

⁴³ Spisen mm kan beskådas i denna [film](#).

⁴⁴ Sannolikt i betydelsen "badade i öppet vatten"

⁴⁵ Traktat användes bland annat i betydelsen delikatess på en festmåltid. SAOL. Det var hans fästmörs födelsedag som firades.

Baron Adelswärd och Ryttmäst: Plomgren till Plombier för att dricka Brun, och Herrarne Mulenfels till Metz.

27.- war och åt middag i Byn Lexis - Spelade Käglor.

För information om kägelspel se [här](#).

Sept. 6.- passerades som wanligt. Nötter pläckades nästan war dag.

10.- besåg flere Slags öfningar af Lindansare Som wiste sig på Rådhuset. Där war en mängd Spectateurer⁴⁶ bland andra en fransk officer född Saxare som mellan acterne talade politique med en sin kammerat och däribland en hop förklenlige Saker om vår Kung som hördes af några bland Stadens Högt ansedda fruar och äfwen något af en vår Kammerat R:v: der L:⁴⁷ som då för momenten ansåg det af ingen betydelse.

11.- började franska trupper - förste Reg: war det 8. Regiment de ligne - passera Longwy för att marchera till Spanien. I Rapport på gårdags händelsen och sedan de där nämde fruars pladder och stickande anmärkningar och tillägg angrep ovannämde R: tillika med flere af en falsk point d'honneur lifwade Kammerater, den franska Officern och frågade om han haft sådane uttryck om vår Kung om de härwarande Swenske Offic: Hans swar war att han wäl yttrat sig om Kungen enligt med hwad som stod i Gazetterne men ej ett ord om Off: Saken hadde efter alla

⁴⁶ Spectateurer = åskådare

⁴⁷ Här avsågs Ryttästare von der Lancken. Händelsen ger en föraning om vad som skulle händai början av januari 1809.

rättskaffens tänkande då bordt förfalla, men R: som giord en god diné war något hettefrad, och med hvarjehanda stickord retade sin motpart till den point, att då man begärde weta hans namn hans swar blef att det sitter på Wärjspetsen och att han wore färdig att Slåss med alla Svenska Offic: om ej den som offörrättadt honom wore nöjd att afgiöra sielf denna disput. Saken så wida bragt för denna dagen. R: som säkert fann mera bequämt att där inblanda alla Svenska Offic: och därigenom sielf kunna unslippa påstod det wara en tort för allas heder, yrkade på att man skulle kasta lott om hwilken medelst duell afgiöra twisten. En oskyldig skulle således offras till olyckan om ödet ej drabbade tillställaren av denna obilliga⁴⁸ sak.

15.- efter flere disputer öfwer förenämnda ledsamma sak, skred det sluteligen så långt att 2:ne deputerade af hwarje grad blefwo utwalde, hwilka skulle decidera på hwad sätt lättningen skulle ske och med hwad wapen man skulle strida, och om man skulle försöka någon bemedling till fred, hwartill genom ombud af en annan fransk Officer Contraparten tycktes wara böijd. Secreta Utskotts ledamöterne Sammanträdde, all bemedling förkastades och öfwerläggning om de öfrige puncterne företogs, då en inwitation af Contraparten till en annan Sammankomst anmälades, de Älsta ledamöter afgingo dit och genom några rättskaffens franska Officerares bemedlande afgiordes saken på den facon att franske Contraparten gaf i deras närwaro en Muntelig reparation dock utan att därwid Lédera sin egen heder. Alla blefwo däröfwer af hiertat glada och nöijde, finnandes att detta tärningspel, om lättkastning skulle ägt rum, blifwit det högsta man någonsin kan spela, och hela Skammenn af denna historia föll på H: R: v: der L: med hans kittlige⁴⁹ Kammerater.

16. 17. 18. passerade följande troupper 16. 4 Fr: Husar Reg:tet, Röda westar Blå Dolma med Gula snören Blå Ridbyxor Superba musique. 17. det 6. Lätta Infanteri Reg: 18. det 69 Regiment de Linie. d. 19-29 Reg: de Linie och en Battaljon Polacker.

20 passerade det 76 Regt: de Linie och ett Batteri af 12 Canoner. Fick bref af forslind och Hedberg. Stod Fend: wid Lif:Grenadje: Tisell Brudgumme med Demoiselle Soldez, winhandlaren Soldez doter.

25.-Skref till mine föräld: Frédrique och Olle Gété⁵⁰ Norström Öhman och Öf:Lieut: won Schoultz med Siö Capit:Janson och Farmouth⁵¹ som afreste till Swerge. War bal tillstäld af Svenska Officerarne till firande av ofwannämde Bröllop där dansades till kl:6 andra morgon d: 26. hwarefter déjeunerades och Söps något för strängt. Reste ofwannämde Siö Capit: och blefwo med musik och alla Swenske Officerare åtfölgde utom staden hwarest slogs ring omkring och dansades.

Oct: 2.- skref till Forsslind och öfwersände 1130 Liw: till honom och manskapet. Flyttade

⁴⁸ Obillig=oskäligen eller orättfärdig (SAOB)

⁴⁹ Kittlig=som är mycket känslig (SAOB)

⁵⁰ Olle= Olle Adolf Geete, bror till Eva Fredrika.

⁵¹ Farmouth kan det vara samma person som sedan rapporterade i post och inrikestidningar Lars dannberg http://magasin.kb.se:8080/searchinterface/page.jsp?issue_id=kb:329358

Cornette Ysedom till mig.

26. firade min födelse dag med 4 bouteljer med win och en Torta som kostade innalles 5. liw.

ifrån d/. 16 till den 25 Oct. woro stränga Debatter mellan Swenske Officerare rörande bästa sättet att fira 1. now⁵². Öfw: Lieut: Palmstierna och Lieut: Hygrel woro Entousierade uti en wärdshuswärd wid namn Butt emedan han lämnat dem frihet att äta på Crédit, men Som denna Karl war mycket Dyrare än alla andra Wärdshushållare och dess Utom altid Uppfört sig som en skurk mot Swenskarne så wille eij de öfrige utwalde fullmäktigar att Calaset skulle skie hos M:r Butt. hwarpå till en skam för Swenska Officerarne, Herr: Öfw: L: P och L: H med sine anwäffade anhängare åto hos Butt och De Öfrige som utgiorde största antalet Dinéerade på Wärdshuset Croix d'or. Det är oförlåtligt att så liten enighet fins bland blott några och 60 Officerare och ännu Skamligare att oenigheten skall stiftas af den Som borde Altid i anseende till sin rang söka att bibehålla Enighet och sämja bland de under honom warande Kamerater.

1. Now.- firades Konungens födelse dag, med en Superbe Dinée på Wärdshuset Croix d'or och kostade 12 Liw. 7 Sou för Lieut:

9.- köpte ett halft lass wed. Ankom nyheter att öfwersten Gref Mörner ankommer åter hit från Swerge. (Vad gjorde han hemma?)

December - hela månaden passerades i likstämmt lefnadssätt utom följande dagar.

4.- Dracks en Interims Cantons båhl hos Herr won Ylen i hwilken jag war deltagare

24.- Kl: ½ 5. Juhle afton Samlades Matbolaget hos mig och då Dracks todie, speltes wingtune till firande så wäl af min namsdag som äftwen till denna Allmänt och allestädes firade aftons Splendeur.⁵³ Kl: ½ 12 gick i Kyrkan och betractades Catolska Julemässan sedan man giort en ducktig och wälksmakande soupée på vårt wanliga mataställe.

25.- Calas hos Knorring.

26.- Calas hos Natt och Dag

27.- frukost som räckte hela Dagen hos Oldenburg N: Ysedom to wed med trackteringen Då Oldenburg Slutade och skiedde hans tracktering i Stor Loge hos frimurare. War på ett Spectacel som Preussiske fångarne ställt till.

28.- Promenerade till Reon, Mexi, förstaden och hem på 1 ½ timme. Längden af wägen war 1 ½

⁵² Firandet avsåg Kung Gustaf den IVs födelsedag

⁵³ Wingtune står antaligen från vint et un, alltså tjuogoett, det klassiska kortspelet om pengar. Todie eller toddy var sannolikt en sorts punch och den dracks antagligen varm. <http://sv.wikipedia.org/wiki/Punsch>

Lieu.

Under den del af Helgen Som war på åratalet 1808 giordes ej mycken nytta hwarken för egen eller andras del, precis som i fordna Lyckligare dagar hemma wid det Kära Älskade Påarp.

Detta år är nu framflutit
Under Längtan att bli fri
Måtte nästa året ej bli Slutit
förr än wij den upfyld Si.

1809

Åter nu ett årtal börjas
Gud som styrer werldens lopp
Låt min Siäl till Himlen Höijas
och du alltid bli mitt hopp.

Januari till november 1809 Fångenskapen i Frankrike

Januarij 1. Giordes nyårswisiter till alla Chefer och Kamerater med den innersta önskan att innan detta års slut få träffas på Svensk botten. War Bahl på Rådhuset hwarwid några franska Ynglingar Utbrusto i otidigheter mot Swenskarne, i Synnerhet utmärkte sig Unga Herr Fonfred och Soldez. Men affairen afgick Utan vidare Händelser.

7.- war wanlig marknad i Longwij som i anseende att den inföll på Judarnes fastedag Lördagen war Ganska Ussel.

8.- Åter bal hwarwid föreföll följande Märkbara Händelser. Alting war fredligt till Kl: ½ 12 om natten då Ryttmästare won der Lancken/tillställaren af nästan alla de krängel och Ledsamma upträden som förefallit Sedan wij kommo till Frankrike/ Upkom på balen Sedan han förmodeligen Souperadt något för strängt; han hadde innan balen upbiudit till 1:sta Anglaisen Mademoiselle Arquin, men hadde ej förr infunnit sig, hwarföre hon då Fend: Paqualin af Dahl Reg:te biöd henne engagerade sig att dansa med honom, och woro de just upstälde till Anglaise då Ryttmästare L: inträdde som genast gick till Paqualin och med en hotande ton Yttrade att om han ej Genast lämnade att dansa med M: Arquin så skulle han genast sticka Knifwen i Hiertat på honom, hwaråt Paqualin skrattade och ansåg detta hot Såsom Railleri, Men Ryttn: L: fortfor i Samma ton att utösa mot Paqualin alla möjliga Äreskändande Utlåtelser utan den aldra minsta délicatesse eller acktning hwarken för De närwarande Swenske och franska Officerare för Damerne eller för Fend: Paqualins Person, Ja han nyttjade Sådane termer Som en man hwilken äger det minsta gnista af heder och ära ej skulle kunna fördragit, ännu mindre en Officer hwars Ömmaste Sida är att röra wid dess heder hwarföre Paqualin efter att i allas närwaro tillfrågat Ryttn: L: om han i hela Sällskapets närwaro wille återtaga sine ord och bedja så wäl honom

Som dem om förlåtelse för sitt oanständiga upförande, hwarpå L: med en hög ton Swarade nej, utbiöd L: att genom Duel aftwå den Skymf som L: gjort honom, L: antog utmaningen till Dagen därpå och började dansa Anglaise hwilket förtretade de Unga Longwiska Seigneurerne som som med sitt stoy och skrik sökte hindra Musiquen att spela och de dansande att höra den. Men i hastig wändning kom en af desse unge Herrar neml: Soldez hastigt ut på Dörren sedan en ock annan bastant örfil blifwit applicerad på hans öron af en bland Stadens Äldste understöd af en fransk Capt: wid namn Beurdeau. Sedan Herr Soldez således blef tystat och utkiörd, tystnade hans anhängare, Herr Fonfred m:m: och balen fortsattes och slutades ej utan flere små quereller⁵⁴ emillan några fransoser och Swenskar men som ej orsakade någonting märkwärdigt.

9.- Om morgonen woro alla swenskar i rörelse för Lanckens och Paqualins Duel och alla messurer togs för att wärkställa den Kl: 2 eft:m men wid Utsett timma och då Contraparterne med wederbörande Secundanter woro Samlade på bataille platsen så kom Commendantens adjutant med ordres att de ej fingo Slåss, hwarföre den uppskjöts tills vidare. / Utom denna mellankommande Adjutant och dess ordres så torde affairen ändå blifwit uppskiuten af orsak, att den förut ej hållits nog tyst utan hwarje Gatpojke kände den och woro de stridande följacktige då de gingo för att Duellera/.

d/: 10.- Kl: 8 om morgonen innan någon utom wederbörande i Lankiska Duellen wiste någonting så blef Fend: Paqualin medelst en från L: hand skickad mordisk Kula ett Offer för sin Skymfade heder och rättfärdiga sak och wisade ännu några minuter före sin Död det ädelmodet att ämna sin förfördelare den förmån att skjuta först, som denna fridsförstörare begärde.

d/: 12. begraftes Fend: Paqualin med den ståt som wij kunde såsom fångar åstadkomma. Öfwersten Gref Mörner kastade Mull på honom. - 8 Lif Grenadiers Officerare buro honom till Grafwen. Alla franska Officerare af 9. Reg:tet som woro i Longwy och Alla befintlige frimurare åtföljde liket till Grafwen. ⁵⁵

14.- fick bref från Forsslind och Hedberg, den förra berättade den olycka som d. 31 sistl: Dec: tilldragit sig i St. Quentin då elden förtärt våre fångne Soldaters baraqwer, hwarwid såväl Forsslind som ganska många Under Officerare och Soldater förlorade alla sine Kläder och pengar. Inga af mina Soldater till All Lycka bodde i dessa Casserner. ⁵⁶

25.- Afsände till Hedberg i St: Quentin 193. Liw 4 Sou för hans och Några Soldaters räkning och 24. Liw: för Sergeant Schuers wid Skaraborgs Reg:te och 24. Liw: för Sergeant Lind wid Finska Artilleriet.

⁵⁴ querell= gräl

⁵⁵ Enligt senare uppgifter hade Lancken livslånga förebråelser för duellen. Han antyder att "Pachelins dödsdag blev äfven hans --- vållad av samma hand. Källa: Vegesack, Ernst v, 1840, Svenska arméens fälttåg uti Tyskland och Norrige åren 1805, 1806, 1807 och 1808.

⁵⁶ Branden drabbade både svenskarnas och preussarnas baracker. Det finns inga uppgifter om antalet dödade eller skadade vid bränderna.

Tillstälde Capt: Baron Strömfelt en Bal på Wärdshuset Croix d'or för att fira sin födelsedag: några timmar innan Balen skulle börjas kom Commendentens Ordres att ingen Svensk utan hans tillstånd ägde rättighet att göra Bal på något Publique ställe; Baron Strömfelt flyttade genast bal Theatern i ett privat hus hem: hos Payeurn Claude hwarest dansades till andra Morgonen Kl: 6. Herr Commendantens förbud härrörde af den orsak att han och dess Gemål ej blifwit den sednareinwiterade på Balen.⁵⁷

28.- gjorde Battaillions Chefen Aubert och Officerarne af 9. franska Regiment legére Bal på hwilken alla dansande Swenske Officerare woro inwiterade, men Commendenten förbiöd dem att gå på Balen i synnerhet Monsieur Strömfelt som han påstod hafwa warit olydig mot hans ordres. Efter mycket Owett wäxladt emellan Majoren och Commendenten så måste den sednare lemna sitt tillstånd att Swenske Officerarne fick bewista balen, och begärde Commendanten att hans uppförande och hela denna Sak skulle blifwa Glömt, men likwäl war han den första som uplifwa denna Sak wid ett snart derpå infallande tillfälle, och som förskaffade Swenskarne mycket Ledsamheter.

Febr. 3. Kom Divisions Généralen Rocher från Metz, och blefwo Swenskarne Uppkallade till honom och ärhöllo wid denna Audience Så mycket owett af Herr Generalen att det war öfwer all beskrifning åtföljt af hotelser att sätta oss på Biche /en fästning på hwilken alla Stadsfångar förwaras/ och att förbiuda oss att gå utom Lonwij fästning om wij ej woro Lydige till Commendantens befallningar, i Synnerhet hotades Baron Strömfelt därmed. På Alt detta swarades ganska höfligt, ehuru ganska bitande och i Sturska termer af Gref Ridderstolpe; som ännu mera retade Generalen i början men han blef till Slut twungen att Sänka sin Höga ton. Alla Ledsamma upträden som förefallit i Jan: Månad woro ordsak till detta owett, i synnerhet bidrog därtill den egenmäktiga ton Som Swenskarne haft så wäl med Commendanten som med flere andra Auktoriteter af hwilka wij såsom fångar berodde. Denna tappra ton är wist braf för fria menniskor, men jag tror att den till en del är högst skadelig för fångar som wij äro, i Synnerhet då den öfwerskrider en wiss gräns.

4.- blef Généralens hotelse att förbiuda oss portarne wärkstäld genom Commendanten som Kl: 7. om aftonen Utgaf ordres därom. Denna dag giordes således af mig den sista promenade i neijden kring Longwij.

d: 7. gjorde Gref Ridderstolpe en Dinée för Alla franska Officerare i stället för en Bal som han tänkt gifwa blef inhiberad af det skäl att Command: förbiudit all Dans för Swenskarne på hwad ställe som helst. På denna dinée som räckte från Kl: 3. tills Kl: ½ 11 om natten Söps ducktigt och Slogs Sönder allting af hwad som fans på bordet.

10.- Kom ordres genom hwilka Secundanterne i Paqualinska Duellen ärhöllo sin frihet och

⁵⁷ Det informella kravet att bjuda in den lokala kommendanten förefaller vara väl utbrett. I sin avhandling skriver Rouanet. Om någon "glömde" att bjuda in kommendanten och hans fru "kom gendarmerna och agerade fridstörare genom att skingra gästerna och hota att arrestera den som inte lydde."

Ryttm: Lanckens sin Post utan för Dörren, men ej sin Arrest.⁵⁸

22.- Ankom ett bewilljande från Krigs Ministern, Swar på den ansökning som 44. bland Swenska Officerare gjort att få flytta till Nancy i departementet La Meurte.

25.- woro wij Samlade hos Öfw: Lieut: won Platen för att arrangera denna flyttning.

28.- giordes Afskeds wisiter hos alla franska autoriteter som haft någon befattning eller bekantskap med Swenskarne, packades in våra saker.

Martii 1.- lämnades och wägdas samt påpackades våra saker. Giordes wisite hos alla Quarblifwande Swenska Officerare samt åts middag på Croix d'or där ett litet Calas blifwit anstält för Språkmästaren Antouirée. Blef Obegripligt full för första gången i frankrike.

2.- afgick tillika med mig följande Officerare. Öfwerste Lieut: won Platen, Major won Schantz, Capiterne Edenhielm, won Lillieström, won, Hegeman, Strömfelt, Cerderskiöld, Won Knorring och Muhlenfeldts, Lieut: de Frésé, Sparskiöld, Lindeman, Brömsen, Wahlberg, Won Schwing, won Köhler, won Muhlenfeldts, won Arbin, Adlerbielke, Flack, C: och Ant: won Matern, Adjutant: Dubb och won Löding, Fendrickarne Berger, Christ och Bror won Yhlen, Borteij Natt och Dag, Cornetterne won Ysedom, won Behr och Cederkrantz och Commis: Maaser.

Gick från Longwy sedan Liquid blifwid giord med wärden och wederbörligt Afsked tagit, med den Önskan att aldrig mer komma till denna lilla Ledsamma fästning, där de värsta och bedröfligaste händelser förefallit sedan wij blefwo fångne. Passerades genom en liten Bourg wid namn Fontana till Hayanze en stor by och tillika ett ganska stort Järnbruk bestående af flere Knip och Stångjärns Hamrar som man ej för trötthet kunde bese. Under wägen Såg man sedan bönderne plöija och Så Hafra.

3.- gicks från Hayenze till Metz en agreable och wacker wäg, Nattquarter togs på Wärdshuset Palais francais⁵⁹ där nattquarter och middag kostade 7: Liw: 10.

⁵⁸Uppgiften stämmer med Kröningswärds beskrivning om att sekundanterna fick en månads arrest på sina rum. Kröningswärd skriver också att Lancken skulle avtjäna två månaders rumsarrest, utan sällskap. Däremot går uppgifterna isär vad gäller den inskränkning av alla svenska officerares förbud mot att röra sig utanför Longwy's fästning. Kröningswärd hävdar att det berodde på duellen, Drakenberg skriver att det var missämja med Kommendanten och att förbudet kommer nästan en hel månad efter duellen. Min gissning är att Kröningswärds långt mindre detaljerade beskrivning är en efterkonstruktion. Så här skriver Kröningswärd "Uti denna månad upkom tvist på en assemblée emellan Ryttmästaren von der Lancken och fendrick Paqualin som endast genom duell kunde afgöras, då den senare blev på stället dödskjuten. De häruti deltagande tursamma släpps efter min tanke ganska lindrigt. Ryttm. Lancken med 2 månaders och secundanternas med 1 månads arrest på sina rum, den förra utan sällskap – men de öfriga svenskarne hade största ledsamheten häraf, som blefwo förbjudna att gå utom Fästningsportarne. Divisionsgeneralen Roger som bodde i Metz, en sträf man anbefallte detta som drabbade dem hvilka ej hade någon del i denn obehagliga händelse, hvaraf felet stannade på Lancken."

⁵⁹ Wärdshuset finns ej kvar. Sedan 1861 ingår det i den stora övertäckta marknaden i Metz.

4.- reste man med Diligence från Metz Genom staden Pont-a-Mouson till Nancy 12. Lieu och ankom ½ 9. om afonen dit och fick quarter På ett dåligt Wärdshus tillsammans med en Uhrmakare som hadde 14. St: wäggur Som alla gingo så det war ett förfärligt pickande och Klingande. Knorring, Cederskiöld Frése och jag bodde tillhopa. Wägen war wacker Cotoyerad till Höger af Mosel floden, och på wänster wackra byar och winberg.

5.- Söktes att få hyra rum Som ärhölls på eftermiddagen hos Madame Jean-pierre, la Rue Constitution.

17.-18. och följande dagar passerades enformigt, med Promenader, Läsning och att Se Comedien.

Nu började Körsbärsträden och Plommonträden att Blomma och Bouquetter af flera Sorter Blomster ärhölls nu öfweralt dock woro dessa Blommor tillen del växte uti Orangerier utom påskliljan och tusenskjönnan samt narcissan Som i alla trädgårdar nu fans i sin fägring

Aprille 3.- skref några rader till Kröningswärd i Metz fick den obehagliga nyhet av Gazetterne⁶⁰ att wår Konung blifwit afsatt och att Hertig Carl af Södermanland blifwit Svenska folkets Regent. Gud hielpe wårt fädernesland att ej twedrägt och Blodsutgiutelse aldeles förstör alla dess inwånares Wälfärd och Wälmåga.

4.- alt sedan den 1:sta war det Kalt och Snögade Som oftast. Kom Baron Strömfelt från Paris.

9.- bref af Hedberg och Forsslind. Ärhölls den nyhet att posten till Swerge är öpen

14.- Passerade L'Empereur et Roi Napoleon genom Nancy och fick jag det nöijet Se hans näsa och mun, samt bröstet och Knäna av hans Gemål, för öfrigt kan jag ej säga hwarken att jag har sett eller intet Sett denna Europas Beherskare och folkförstörare.

Junij 28.- Skref till Forsslind med Soldaten Redeboge som försökt genom rymning komma åt hemorten men blifwit Ärtappad och förd härigenom Såsom Arrestant.

29.- Skref till General Friessendorff och Capt: Swinhufwud för öfrigt passerades tiden som wanligt och ingenting märkwärdigt föreföll inom den kretz wij här bebodde.

Julij 6. bref af Hedberg.

18. Kom Ryttmästar Lancken hit från Longwy.

25. reste Adjutanten Baron Friesendorff till Paris.

26. skref till Hedberg.

⁶⁰ Tidningen var [Journal de l'Empire](#) som refererade till ett brev skrivet i Stockholm 15 mars.

16.- 23.- och 30.- war i Protestantiska Kyrkan

Aug. 2.- Kom Fendrick Törneblad hit från Longwy.

6. reste baron Banér till Plombier.

8.- bref af Hedberg från S:t Quentin.

12.- började bref från Swerge ankomma Som gått öfwer Stralsund. Skref till min broder Thure i Mariestad. Kom underrättelse att Majoren Grefwe Carl Ridderstolpe fått ordres af Krigs-Ministern att inställa sig i Paris.

13.- war i Protestantiska Kyrkan.

14. Kom bref från Gref Ridderstolpe, att han får resa till Swerge och at tman fick Skicka bref med honom. Skref hem till Påarp till min fader och syster.

20.- Reste Öfw: Lieut: won Platen hem från sin fångenskap som han på sin parole d'honneur fått lemna medelst Kejsarinnans bemedlande.

22.- war wid Elackt humeur, elackt wäder inga bref från Swerge.

23.- likaså.

24.- wackert wäder, återwann mitt wanliga humeur.

28.- återkom Bräckman. Återkom äfwen Baron Banér från Plombier. Bref af Forsslind från St: Quentin. War i trädgården wid Général Receweuren Monceys gård på Petit Malgrange. På gården står ett stort Castanieträd som Kong Henrik IV syster planteradt.

Sept: 13.- Skiedde mig den Stora Glädjen att emotaga bref ifrån mine K: Slägtingar i Swerge som jag alt Sedan min fångenskap med Sådan oro och fruktan förwäntadt nu fick jag bref af min K: Morbror Lilljehök med den tillfredställande nyhet att mine Gamla Älskade föräldrar och alla mine K: Syskor och Slägtingar lefde och min Ädla och Käraste Fredrique ett ehuru ganska gammalt dock för mig intressante bref, Men Glädjen är altid följd af Sorg, så war och detta bref, ty det förkunnade mig äfwen Min Wördade Farbror Gétés⁶¹ död. Faster Beate och Syster Charlotte hadde äfwen glädt mig med några wälmenande rader. Började låta mina moustacher växa.

24 och 25.- fête i Byn Dessai. 25. reste Majorerne Danfeldt och won Schantz åter till Swerge och Pommern på sin Parole d'Honneur.

⁶¹ JADs blivande svärfar, Sten Ulrik Geete

Oktober 20.- såg 1 hustru och 1. Österrikisk fånge Guillotineras på plats de Grèwe. War wid Croix gagnée.

25.- Kl. ½ 4 om morgonen passerade Kejsar Napoleon genom staden utan att någon af Swenskarne fick se honom.

26.- firades min 33 födelse dag i Några goda wänners Sällskap.

Nowember 2.- fick bref från Handelsman Broström i Paris med wärdet af 100 Rds Hamb: B:co som utgjorde i franska pengar 22 Louis d'orer 9 Liw: 13 Sous. Kom från den Hugneliga⁶² Underrättelse att wij få gå hem till Swerge.

18.- Dog i Ponta Mousson Major och Riddaren Christoffer Leijonhjelms.

21.- war jag på begrafning efter förenämde Major i Ponta Mousson, dit jag åkte, och gick hem och anlände Kl: 10 om aftonen till Nancy, där den glädjefulla nyhet att ordres till hemmarese wore ankomne och att wij med möjligaste förste skulle afgå.

November 1809 till april 1810 På väg mot friheten i Sverige

22.- Skrefs till Morbror Lilljehöök, Broder Eric, Olle Gete och till Min Älskade Wän.

23.- packades alla mina saker in och reglerades alla Liquider.

24.- Kl: 6 om morgonen reste jag i sällskap med Fend: Berger från den wackra Staden Nancy där wistandet warit alt Sedan d: 4 Martij.

Från Nancy - Pont à Mousson - Metz.

25.- I Metz.

26.- Metz - Thionville - Luxembourg.

27.- Luxembourg - Grevenmacher - Wasserlisch - Igel - Trier.

28. I Trier.

29. Trier - Wittlich - Lutzerath - Illerich - Koblenz.

⁶² Hugnelig= god, glädjande, tillfredställande (SAOL)

30. Koblenz - Andermach - Bonn per båt.

December 1.- I Bonn.

2. Bonn - Köln, per båt.

3.- Köln - Neuss - Urdingen

4.- Urdingen - Reinberg - Büderich - Wesel. Fortsattes resan till fots öfwer Rhinströmmen med af Glädje hoppande Hjertan, att hafwa kommit lyckligt ur franska Gebitet och intogs i Wesel Quarter.

24. Skref till min Syster Sigrid och till General Friesendorff, och öfwersände Rulla på Manskpet samt begärde Permission att från Ystad resa hem till mine föräldrar. Ankom 3:die transporten från St: Quentin som Besigtigades af Mig, Lieut: Baron won Knorring, Lieut: de Frésé och Fendrick Borteij. Juhl Afton firades på Wärdshuset König won Preussen af alla i Wesel warande Swenske Officerare och Fahn Junkare, med en Soupée och därwid dracks en Båhl - denna lilla lustbarhet war ganska dyr och kåstade 6. Liw: 6 Sous per man.

25.- skiedde utdelning av Kläder till Manskpet, uttogs af mig och Fend: Broockman aflönning och feuille de Route för nyssnämde Collonne, bestående af 307. man Under Off: Soldater och Siömän.

26.- Afgick under mitt Befähl nyssnämde Styrka till Dorsten.

27.- Dorsten - Dülmen.

28.- Dülmen - Münster.

29.- I Münster.

30.- Münster - Telgte - Wahrendorff.

31.- Wahrendorff - Bielefeld.

1810.

Januarij 1. - Bielefeld - Herford

2.- Herford - Minden.

3.- I Minden (Winden?)

4.- Minden - Leese.

5.- Leese - Nieuburg.

6.- Nieuburg - Rethern.

7.- Rethern - Walsrode.

8.- Walsrode - Wittorf

9.- Wittorf - Rotenburg.

10.- Rotenburg - Tostedt

11.- Tostedt - Hamburg, per båt.

12. - 14.- I Hamburg.

15.- Hamburg - Basthorst - Mölln.

16.- Mölln - Roggendorf - Gadebusch

17.- Gadebusch - Wismar.

Februarij 13.- Fortsattes från Wismar under Capt: Cedderskjölds Befähl till Neu-Bukow.

14.- Neu-Bukow - Kröpelin - Doberan - Rostock.

15.- Rostock - Ribnitz.

16.- Ribnitz - Damgarten / i svenska Pommern/ - Richtenberg - Franzburg.

17.- Franzburg - Grimmen. Inquarterades soldaterna i byarna.

Aprille 13.- Kl: 10 e:m: afsegla från Barhöff nära Stralsund och ankom

14.- Kl: ½ 8 f:m till Ystad Brygga.

15.- Ystad - Maglöö.

19.- reste jag efter att hafwa åtniutit alla möjliga bewis på mine Kära Slägtingars Wälwilja; Kl: 8 om morgonen ifrån Maglöö och kom Kl: 9 om aftonen till Markaryds Gästgifwaregård, därifrån jag efter att hafwa wäntat på hästar tills Kl: ½ 2

20.- aftågade vidare Kl: 3 om morgonen begynte det att regna som Continuérade tills dess jag Kl: 10 om aftonen blef twungen att intaga Quarter i Åreweds Ussla Gästgifwaregård. Här Undersöktes mina Kappsäckar och Coffert och befans nästan alla mine saker wara af regnet genomblötte hwarföre bland höns, gäss, barn och trängsel allting måste upptagas och wederbörligen torkas. Kl: 6 om morgonen

d: 21.- skiedde Afresan från Årewed och under tämmelig wackert wäder och någorlunda godt wägelag fortsattes resan hela påföljande natten så att jag Kl: 12

den 22 inträffade hos Mademoiselle Annette Fehman i Ullricehamn, Öfwer Jägmästare Stael won Holstein träffades äfwen där och efter att förtroligt hafwa passeradt middagen där fortsattes resan till Påarp det gamla kära Påarp⁶³ där Gud ware ewigt pris och Tack jag fann mine Hulde och Älskade för Äldrar efter deras År friske och Raske och Slöts så wäl af dem som af efterföljande mine K: Syskon med ömsesidig Glädje i deras mot mig Utsträckte Armar. Charlotte, Eric, Stina, Greta, Carl, Börje och Ewa woro endast hemma, de Öfrige woro war och en på sin Station. - Ack! en Sådan Sällhet, Som den att efter nära 6 års bortowaro, och af dem 3 tillbragte på Utrikes ort såsom fånge, kan endast kännas af dem som warit och som blifwa i samma swåra Cas och sedan få åtniuta denna glada och Högtideliga Moment. Ja den war säll för mig och blott åtanken på min Älskade Fredrique som nu Saknades kunde förmörka den sanna frögd som härskade i mitt bröst, men hoppet att och snart få trycka henne till det för henne högt klappande hjerta blef mitt stöd och jag lämnade Sonliga Kärleken fritt Spelrum.

23.- tillbragtes förtroligt och Tranquilt⁶⁴ i föräldrars Syskons och wänners krets, den enda bland dessa war Fröken Gustafwa Stael von Holstein.

24.- skref till min faster och till Fredrique Geté af hwilken jag också denna dag fick emotaga ett bref som låg i förwar hos syster Sigrid.

Maj16.- for från Brunbeck genom Hedemora till Hagelsnäs, där jag med Glädje och Sällhet Slöt min Älskade och mig med en Öm Trohet tillgifna Frederique frisk och Sund i mine mot henne så länge fåfängt sträckta Armar. O denna niutning hwar den war liug för mitt hjerta och hwad den ännu skulle warit liufware om ej en liten Molnfläck betäckt min Kärleks imagination. Jag hadde och det nöijet att finna dess wördade fru Moder och den redlige Broder Olle samt syster Lodoiska wid God wälmåga.

17.18.- tillbragtes wid min Friggas sida och i dess lifwande Sällskap under Samtal om förflutne och tillkommande nöijen och Händelser.

⁶³Gården [Påarp](#) låg i närheten av Murums kyrka nära Ulricehamn. Länken visar en landmäterikarta som gjorts på uppdrag av Johan Adam Drakenbergs pappa.

⁶⁴ lugnt, franska

19.- blef efter erhållit tillstånd, och efter formelig ansökan försäkrad att i en framtid då Moijenner⁶⁵till bärgning som gift funnits, få äga det hopp att ärhålla min Friggas Älskande hand, om dess hjerta war jag förut förwissad af dess egen lilla söta mund.

⁶⁵ Moijenner=medel, pengar